І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку:
BArcly 7-4125

РІК LXVII. Ч. 72. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 15-го КВІТНЯ 1960 ЦЕНТІВ 12 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, APRIL 15, 1960 No. 72. VOL. LXVII.

Христос Воскрес із мертвих!

„ТРЕБА НАМ ГЛИБОКО ВІРИТИ В БОЖЕ МИЛОСЕРДЯ Й ОПІКУ НАД НАШИМ НАРОДОМ..."

З АРХИПАСТИРСЬКОГО ПАСХАЛЬНОГО ПОСЛАННЯ КИР АМВРОЗІЯ СЕНИШИНА, ЧСВВ. ЄПИСКОПА СТЕМФОРДСЬКОЇ ЄПАРХІЇ В З'ЄДИНЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

„Милосердний Бог не тільки визволив колись ізраїльський нарід із тяжкої єгипетської неволі, але також провадив цей нарід до обіцяної землі у виді мрячного стовпа. А цей стовп мав дивні прикмети: в день він охоронював нарід перед спекотою сонця та заслонював перед ворогами, а в ночі просвічував дорогу людям, щоб вони могли відбувати свою подорож без перешкод до обіцяної землі. Також на дорозі нашого туземного життя Господь Бог подбав про особливіше світло, яким є свята християнсько-католицька Віра. Ця свята Віра походить із неба і сам Бог дав її нам. Свята Віра це світло для нашого розуму, бо через неї пізнаємо ціль нашого життя і дорогу, що веде до тієї цілі. Тому Воскреслий Христос, що приніс нам правдиве світло Божественної Віри, називає себе „Світлом для світу."

Свята Віра була, є, і буде могутньою підоймою для душі серед найтяжчих терпінь. Звідки перші мученики Христові черпали силу, тобто відвагу, мужність і витривалість аж до смерти? Цю силу давала їм свята Віра. Звідки черпали силу наші українські браття на рідних землях за часів царської неволі, а в наших часах в неволі безбожного комунізму? Їх покріпляла і покріпляє свята християнська католицька Віра, за яку вони терпіли і терплять, вмирали і вмирають. Годиться тут згадати, що багато державних мужів твердить, що практикування Віри більш причиняється до удержання правопорядку в державі, як найбільша і найсильніша поліція. Поліція шукає за злочинцями, які вже доконали злочину, а свята Віра запобігає проти злочинів, пригадуючи Божу присутність та відповідальність за поповнені діла перед Богом, навіть по смерті.

Свята Віра дає людині вдоволення, тобто спокій душі. Вже пророки наперед предсказали, що Творець християнської Віри, тобто Христос буде „Князем мира" (Іс. 9:6). Божественний Спаситель при кожній стрічі по своїм воскресенні поздоровляв своїх апостолів словами: „Мир Вам." Може не один із Вас досвідчав на собі те, що святий Юстин філософ перед своїм наверненням в другім столітті. Він перестудіював всі філософічні системи свого часу, одначе в жадній не знайшов вдоволення. Аж християнська Віра принесла йому спокій серця. Святий Григорій Назіянський підкреслює, кажучи: „У кого нема внутрішнього спокою, того не можуть вдоволити жадні дочасні добра: багатство, здоров'я й інші речі. Людина, що не має віри в Бога і в Його Божественну науку, йде як сліпий напомацки через своє життя, щокрок натрапляє на якусь перешкоду, не знає потіхи в нещасті, ані надії в хвилині смерти. Сам Божественний Спаситель порівняв віруючого чоловіка з тим, що будує свій дім на скалі. Такому домові не пошкодять ані бурі, ані великі зливи. Чоловіка ж без віри порівняв Христос з тим, що будує свій дім на піску. Такий дім скоро упаде від вітрів і дощів, а руїна його буде велика. (Матт. 7:24-26).

Наша Віра мусить бути жива, тобто мусить приносити добрі діла. Віра не є бездушним скарбом, який можна переховувати через довгі роки. Святу Віру треба практикувати. Христос Господь каже „Не кожний, що говорить до мене: Господи, Господи, увійде у царство небесне, але той, хто чинить волю Отця мого що на небесах." (Матт. 7:21). Хто не сповняє діл милосердя, той буде осуджений на страшнім суді. (Матт. 25:45). Як тіло є мертве без душі, так віра без діл, каже св. Яків (Яків 2:26). Віра без діл, як дерево без овочів; як криниця без води.

В другій Книзі Макавеїв читаємо, що, як ізраїльтяни мусіли виходити зі святого міста Єрусалиму до Персії, то священики взяли зі собою вогонь із жертовника та переховували його на вигнанні, щоб зберегти його для грядучих поколінь. Вони молились до Господа Бога, щоб прийняв їх жертовну молитву, зібрав порозкиданий нарід разом та визволив його з неволі поганців. Ця біблійна історія повторилася на українському народові. Також українці були примушені покидати свій рідний край та шукати притулку в інших країнах, особливо в Америці, яка відкрила для них свої гостинні двері. Ви, Дорогі Отці і Вірні, взяли зі собою святий вогонь Християнської Католицької Віри, то ж бережіть його, щоб він не вигас у ваших домах, у ваших родинах, у ваших громадах, у ваших товариствах. Піддержуймо святу Віру з нашим прекрасним обрядом і нашими народними традиціями та передаймо в цілості молодому поколінню, щоб цей вогонь зберігся від роду в рід. Ми не знаємо, коли виб'є година воскресення для нашої Церкви і народу на рідних землях. Але треба нам глибоко вірити у Боже милосердя і опіку над нашим народом. Треба нам безупину молитись і своїми молитвами прискорювати світлий день Воскресення для нашої Церкви і нашого Народу. На той день маємо бути всі приготовані передусім світлом правдивої Віри, яку треба буде знову привернути особливо молодшому поколінню на рідних землях, в якого серцях вона якщо цілком не знищена, то дуже викривлена. Будьмо готові принести їм вогонь святої Віри з нашим візантійсько-українським обрядом, таким, як його колись наші вільні предки плекали. Щоб одначе могти комусь то світло правдивої віри і красу нашого обряду передати, то самому те світло віри треба мати і той прекрасний наш обряд знати. То ж в той Світлий Празник Воскресення Христового обновіться світлом Правдивої Віри і збережіть її в серцях Ваших та Ваших родин як найбільший Ваш скарб і так обновлені зустрічайте і святкуйте Празник Світлого Воскресення, сповнені радістю відродження у Христовій Вірі."

✠ АМВРОЗІЙ
Єпископ Стемфорду

GUSTAVE DORE (1833-1883)

„Як минула ж субота, на світанку дня першого в тижні прийшла Марія Магдалина та інша Марія побачити гріб.

І великий ось стався землетрус, бо зійшов з неба ангел Господній, і, приступивши, відвалив з гробу камінь та й сів на ньому.

Його ж постать була, як та блискавка, а шати його були білі, як сніг.

Й від страху перед ним затряслася сторожа та й стала, як мертва.

А ангел озвався і промовив жінкам: „Не лякайтеся, бо я знаю, що Ісуса розп'ятого це ви шукаєте.

Нема Його тут, — бо воскрес, як сказав. Підійдіть, — подивіться на місце, де знаходився Він.

Ідіть же ви хутко й скажіть Його учням, що воскрес Він із мертвих, і ото попереджує вас у Галилеї, — там Його ви побачите. Ось вам я звістив".

(Св. Матвій, 28:1-7)

О. Олесь

ДЗВОНИ РАДІСНІ, ГУДІТЬ!

Готові будьмо! Близько час,
Коли святі церковні дзвони
Благовістять нам сонця схід
І сколихнуть усі кордони.

Готові будьмо! Це не сон:
Я бачу натовпи великі,
Обійми, сльози на очах
І теплі стиски рук і крики.

О, дзвони радісні, гудіть,
Надію лийте в хворі груди . . .
Дивіться: в натовпі — Христос,
Дивіться: люди — знову люди.

Леонід Полтава

ВЕЛИКДЕНЬ УКРАЇНИ

Земля проростає. Дарма, що копита
Її перекраяли замість плугів, —
Вона вже підносить палаючі квіти
На світлих долонях лугів.

І густься радість в підземних джерелах,
І щастя зростання — у кожнім стеблі,
І дух Воскресіння шугає по селах,
По кузнях і штольнях моєї землі.

Хай дзвони мовчать. Хай ще руки ворожі
Із дзвонів гармати кують для Москви, —
Та хто зупинити гарматами зможе
Просте проростання простої трави!

Про волю співають невільникам птиці,
Про волю гудуть над полями дроти,
І замість червоних зірок — на каплицях
Спалахнуть вогнями пророчі хрести!

Я чую красу весняного походу,
І бачу у кожнім, найменшім стеблі —
Великдень мого дорогого народу,
Великдень моєї землі!

Д-р Олександер Надраґа

ВОСКРЕСНА УТРЕНЯ В ВОЛОСЬКІЙ ЦЕРКВІ У ЛЬВОВІ

(Великодній спомин з минулих літ)

Хоч старий Бернардин, а п'ять хвилин пізніше і ратуш вибили щойно четверту, я вже не сплю. Надворі сіріє і лише поволі виринають перед вікнами моєї спальні з ранньої мряки барок фасади Домініканів і могутня Корняктівська вежа. А тут вже і „мої" збудилися, а нетерпелива Оленка питається тата, котра година і чи вже не запізно на Утреню?

Збираємося скоро і виходимо на вулицю. Стара домініканеько-вірменська закутина спить іще і лише гомін наших кроків відбивається глухо об стіни старезних кам'яниць. В міру як зближаємося до Руської, бачимо, що з усіх сторін спішать люди у напрямку Волоської Церкви. Церква вже певна і до Плащаниці в Трьохсвятительській каплиці протиснутися годі. Виходять Отці і правлять Нагробне. Вже співають „Благообразний Иосиф" і невдовзі з могутньою піснею „Воскрес Ісус от гроба" виплиає ціла церква на вулицю. На Руській непроглядне море голов. Це не лише парохіяни Успенської Церкви: бачу наших людей з найдальших передмість великого Львова. Все прийшло туди — молоді, старі, еліта нашої інтеліґенції і маса простолюддя. Бо та Воскресна Утреня нагадує масі вірних таку саму Утреню в їх рідних селах, звідки їх доля кинула на міський твердий брук. Але вони до нього звикають скоро та послідовно і уперто здобувають кожну його плиту. Опорою для них є безперечно та Церква, на яку дивляться цілі віки і яка не дала пропасти нашому народові, хоч як страшні ворожі хвилі били в нього і в його найбільші святощі.

Процесія розвивається: попереду мережані коругви, опісля несуть Плащаницю, далі під бальдахимом несе парох Найсвятіші Дари, а за ними поступає маса вірних. Вже і сонце зійшло, а пурпурне його проміння заливає старий Львів. Корнякт горить у тому промінні, а з його вершків розливається на всі сторони могутній голос Кирила. З Валів і Високого Замку несе вітрець пахощі першої весняної зелені. У всіх сльози радощів на очах. Похід зупиняється, море голов клониться до землі, а парох благословить Дарами місто і всю Україну.

Старий Львів збудили воскресна пісня і Кирило. Слухають їх вартівники королівського і міського арсеналу, башти на Валах і останки оборонних бернардинських мурів, окуті залізом лицарі з королівської кам'яниці, поважні патриції з чорної, шольцівської та інших міщанських інсуль і хотіли би побачити обхід побожні Боїми із своєї каплиці. Збудилися жидівські купці з-під синаґоги Золотої Ройзи і вірменські з-під старинної своєї катедри. Оповідають собі, що „руські" купці, які нині святкують, роблять велику конкуренцію їх нащадкам і майже щодня отвирають нові крамниці. Прислухується тим купецьким жалям лев венецького консуляту, щоб про це поквапно звідомити свого голову з Piazza di S. Marco Метрополії. Тішаться святом і всі ставропіґійські братчики від XVI віку почавши і спудеї ставропіґійської бурси хотіли би дістати щось із пребагатого свяченого, розложеного вже далеко в ставропіґійському подвір'ї та стрілити хоч кілька разів з ключа разом з нинішніми своїми товаришами. З радости подзвонюють важкими кайданами гайдамаки у підземеллях львівського арсеналу. У міських музеях від воскресної пісні і гомону Кирила задзвеніли козацькі шаблюки та посунулися в бік козацькі самопали.

А воскресна пісня і великодній дзвін передираються крізь старі вузькі вулички довкола львівського ринку, оббиваються об старинні фризи, ніші і портали порослих мохом кам'яниць і розливаються по новім Львові, звідки пливуть далеко на всі окраїни галицької волости.

Успенська (Волоська) церква у Львові

Поволі посувається вперед процесія. З достоїнством тримають рубець Плащаниці Президент Левицький, інсп. Копач, Софрон Ференцевич і Ів. Карп'як. Не стало цього року Степана Федака, але інший вступив на його місце, а потім прийдуть молодші ті, що нині ідуть за Плащаницею, ще молодші, що тепер з дитячою радістю дзвонять маленькими ручними дзвіночками. І так будуть змінятися ті, що доноситимуть Плащаницю, доки Церква буде стояти, доки дід Кирило буде сповіщати Галицькій Землі Христове Воскресення!

Обхід скінчився. Священики виходять перед замкнені церковні двері. Чути голос стихів:

„Да воскреснет Бог і расточаться врази Єго, і да біжат от лица єго ненавидящії Єго...

І серед могутнього, співаного тисячами голосів „Христос Воскрес" входять священики зі своєю паствою до церкви і правлять далі цю найкращу з усіх Утреню.

А на ній цього року уперше разом зі своїм народом моляться наші Святі й Угодники, наші королі та князі, наші гетьмани та наші львівські патриції, котрим Парох зарезервував достойне місце у вітражах цієї твердині львівської України.

(„Діло", 1 травня 1937 р.)

„НЕХАЙ ЦЕЙ ВЕЛИКОДНІЙ ПРИВІТ ДІЙДЕ ДО КОЖНОЇ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ І В РОЗСІЯННІ СУЩІЙ..."

З АРХИПАСТИРСЬКОГО ПОСЛАННЯ МИТРОПОЛИТА Й АРХИЄПИСКОПІВ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ В З'ЄДИНЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

„В цілій історії християнства не було більш радісного, сповненого світлої надії, привітання, ніж оце „Христос Воскрес", що ним колись перша привітала засмучених Апостолів Марія Магдалина і що ним від того часу, в днях споминів воскресення Христового, вітають себе взаємно всі християни, стверджуючи тим свою віру в Воскреслого Господа.

Був час — боговбивці тріюмфували, доконавши всього огидного вчинку, а друзі Христові — Апостоли, переможені страхом і слабістю людської природи, попали в зневіру, почали втрачати надію і були вже близько відчаю. Але їм дано було почути вістку про воскресення Христа, побачити Його воскреслого, почути Його голос, приторкнутися до зраненого тіла Його — і міцна віра, сильніша від смерти, освітила дальший подвиг їхнього многотрудного апостольства.

Щось подібного бачимо й тепер. Зневіра і безнадійність охопили майже весь світ. Вороги знову відкрито стали проти Бога, і навіть заперечують Його, людину ж трактують не як створіння Боже, а як нащадка мавпи. В багатьох краях світу віра в Бога висміюється або й переслідується; християнська мораль відкидається; силоміць вводиться новий, звірячий закон життя; новостворені державні системи позбавляють людину всіх, даних Творцем, її природних прав, позоставляючи їй лише тяжкі обов'язки. Здавалося б, повна, безнадійна темрява і духова смерть. Вірні діти Божі там цілком загнані, — і під пресією сталого страху слабіші часто заломлюються, втрачають християнську надію і сходять з доброї дороги; сильніші ж духом замикаються в собі і дорогий скарб віри в Христа, хоч і зі смутком, але міцно хоронять у своєму серці, не відважуючись часом навіть відкрито назвати себе послідовниками Христа, щоб не наразитись ворогам Його. Світлим променем для тих людей стають щорічні спомини подій з життя Спасителя на землі — свята, а особливо день Його воскресення. Хоч вони переживаються потаємно, але все ж відроджують упалого духа і не дають згаснути надії на перемогу Правди Божої і на життя з Богом — вічне, нестаріюче . . .

В країнах вільних, де віра в Бога не переслідується, вороги Христа неослабно чатують у своїх богопротивних намірах і різними облудними способами стараються ввійти в душі довірливих людей та звести їх на стежки зла.

Ми — Божою ласкою живемо тепер на вільній землі і можемо вірувати і молитися так, як самі хочемо; можемо без перешкод зберігати свої віковічні традиції, хоч і тут ми не позбавлені опіки підступних „приятелів". Однак, те найліпше, що в серцях своїх принесли ми з України сюди, — є для нас усіх цінне і його ми не відмовляємося, — тому і свято Воскресення Христового ми зустрічаємо радісно, як колись у себе вдома.

Отже і тепер ми переживали в дусі всю трагедію страждань Христових і Його смерти впродовж останніх кількох днів св. Посту і дочекали урочистого свята Його Воскресення. Сьогодні свята пісня церковна рішуче нам підказує, що перед нами дійсна можливість переходу „від смерти до життя і від землі до неба". Очистивши душу і освятивши себе тілесно Сповіддю і Причастям Тіла і Крови Христових у попередньому Пості, доконаймо нині свідомого подвигу волі і оновімося, щоб стати достойними божественного дару — безсмертя в небесах. Станьмо твердо на камені Віри нашої прабатьківської, Православної, і своїм прикладом засвітімо добру надію в душах обманутих, засмучених і зневірених. З любов'ю і молитвою згадаймо терпіння Рідних наших: хай і вони духом відчують у цей світоносний день, що не втрачена надія, що Воскресення Христове — то перемога добра над злом, життя над смертю, і що їхня неволя не вічна.

Вітаючи нині один одного пасхальним привітом „Христос Воскрес", розуміймо цей привіт так, як завжди розуміла і нині його розуміє св. Вселенська Церква. Це розуміння досконало висловив у свій час Апостол Павел, сказавши: „Коли Христос не воскрес, то даремна проповідь наша, даремна і віра ваша... Нині ж Христос воскрес із мертвих і став Первістком серед мертвих" (1 Кор. XV, 14-20). Факт воскресення Христового, що так уперто і в'їдливо заперечується ворогами Його, є не тільки предметом нашої віри: це є історичний факт, науково опертий на свідченнях, трудах і крові свв. Апостолів і Мучеників.

Перебуваючи тілесно на землі, Спаситель не один раз нагадував Своїм ученикам, що „Йому належить багато постраждати . . . і вбитому бути, і воскреснути третього дня" (Матв. XVI, 21), а перед самою Своєю смертю, прощаючись з учениками, категорично ствердив: „Внедовзі світ Мене не побачить, але ви будете Мене бачити, бо Я живу — ви живі будете (Іоан. XIV, 19).

Любі Діти! Нам усім належить життя у Христі, Господі нашім, бо й ми є Його учнями. Нехай же сьогоднішній привіт наш не остається пустою формою чемности, а нехай він завжди буде для нас дійсним свідоцтвом і запорукою нашої вічности у Бозі та нехай цей Великодній Привіт дійде до кожної людини в під'яремній Україні та в розсіянні сущій",

Христос Воскрес!

† Митрополит ІОАН,
† Архиєпископ МСТИСЛАВ, † Архиєпископ ГЕННАДІЙ
† Архиєпископ ВОЛОДИМИР.

Року Божого 1960, квітня 17 — в День Воскресення Христового.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917. — authorized July 31, 1918
Адреса: SVOBODA", P.O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Нехай воскресне Бог!

Немає більшого свята від Великодня. Немає більшої віри, як віра у Христове воскресення! „Да воскреснет Бог і расточаться врази Єго і да біжат от лица Єго ненавидящії Єго — нехай воскресне Бог і розбіжаться вороги Його і нехай втечуть від лиця Його ті, що ненавидять Його!" У цій воскресній пісні висловлені чи не найбільші й найбільш спасенні прагнення людства у віках і просторах. Господнє воскресення здійснило ці прагнення, що недвозначно потверджує вся історія нашої християнської ери. Це нічого, що ще й досі не всі вороги Бога розбіглися, що появляються вони в історії і вогнем та мечем наново намагаються заперечити Божі правди. Але вони зникають, і ці правди стоять непорушні й вічні, як вічним є Творець всього, що на небі і на землі.

Правду Божого воскресення потверджує все, — від найбільших мудреців світу починаючи, а кінчаючи на кожній комашці, що прокидається до життя саме в часі, коли відзначаємо Свято Воскресення. Яке бідне було б життя, яка нещасна була б людина, який безглуздий був би світ без Божого Воскресення і нашої віри в нього! Історія знає багато спроб заступити цю віру всілякими ілюзіями „раю на землі", але вона рівночасно потверджує, що найбільшим нещастям є поборювання чи втрата тієї віри. Це, зокрема, потверджує й сьогоднішня ситуація в світі.

Здається, ніколи в історії не було такого виразного поділу світу, як нині, і ще ніколи в цьому поділі не грали такої суцільної ролі ті правди, що їх символізує народження Христа, Його наука, Його страсті, смерть і воскресення у славі. Це правда, що віра і релігія не раз грали рішальну ролю в історичних конфліктах, але ніколи в такій мірі і в такій формі, як тепер, бо ще ніколи світ не був так виразно розмежований на віруючий у Бога і на безбожницький в теорії і практиці.

Тому і Великдень, Свято Воскресення Христового має для нас сьогодні тим більше значення і тим більшу вартість. Нехай воскресне Бог і розбіжаться вороги Його — це найбільше наше бажання! Нехай втечуть від Його лиця ті, що ненавидять Його! — це розв'язка всіх, навіть найбільш безвиглядних проблем сьогоднішнього часу! Свято Воскресення Христового дає нам цю віру і певність. А це головне, чого нам треба і чого ми бажаємо.

ХРИСТОС ВОСКРЕС —

ВОІСТИНУ ВОСКРЕС!

Боротьба за мир

Коли міністри закордонних справ З'єдинених Держав, Англії і Франції проголосили в минулий вівторок 12-го ц. м. спільний комунікат із потвердженням принципу розв'язування всіх спірних міжнародних проблем тільки мирним засобом переговорів, вони, очевидно, не зв'язували свого заклику з святом Великодня. Але, може, власне такий випадковий збіг обставин, що наради у Вашингтоні над устійненням і узгідненням закордонної політики зорганізованого Заходу в найважливіших справах відбуваються у Страсному Тижні, ще більше підкреслив суперечність цілей і засобів політики вільного світу та червоної Москви.

Мир ніколи не може бути ціллю самою для себе, бо такою ціллю є такий лад у світі, який відповідав би духовим і матеріяльним вимогам людини. І тому й американська політична філософія не визнає „миру для миру", без уваги на його зміст. Адже можна б осягнути нині так званий мир, коли б погодитись на всі большевицькі вимоги — у ділянці роззброєння, Німеччини, Берліну, Середнього і Далекого Сходу. Це була б капітуляція вільного світу й відкриття дверей комунізмові для запанування в усьому світі. Це був би „мир" у лапках, такий мир, який існує на цвинтарях, з їх мертвецькою тишею, з печаттю смерти. Проте, не визнаючи принципу „мир за всяку ціну", Захід відкидає теж війну, як засіб вирішування міжнародних спорів. Відсіль, послідовно, й пригадка в згаданому вище західньому комунікаті про виключно мирні способи розв'язування конфліктів, відсіль і недвозначна пересторога на адресу Совєтів, щоб вони перестали погрожувати односторонньою акцією в справі Берліну, небезпечною для світового миру.

Совєти ніколи насправді, чесно і щиро, не відмовляться від засобу сили й насильства для осягнення своїх цілей. Коли б вони підписали і 10 договорів, що засуджують війну і прославляють мир, вони в кожній хвилині викинуть ті договори з своїми підписами на смітник, якщо тільки прийдуть до переконання, що Захід куди-куди слабший, і тому є всі шанси виграти війну. Саме тому Дж. Ф. Доллес сформулював теорію про конечність говорення з Москвою виключно „з позицій сили". І тому у Вашингтонських нарадах бере участь також генеральний секретар Північно - Атлантійського бльоку (НАТО), покликаного для оборонних цілей проти загрози совєтської агресії. Ніяке пригадування большевикам, що не односторонніми діями, а переговорами треба змагати до „розумних розв'язок" проблем, не мало б практичного глузду, якби большевики не знали, що нехтування таких пригадок — небезпечне, бо Захід, поставлений перед альтернативою — капітуляція або війна — вибере війну! І хоч Хрущов раз-у-раз наслідує Гітлера нахвалюванням, що він може „стерти" з поверхні землі західні міста і цілі країни, проте, мабуть, він таки час від часу пригадує собі й долю Гітлера та III Райху.

Свідомі того, що атомова війна невідхильно принесе знищення людської цивілізації, загин мільйонів людей і каліцтво для затруєних радієм поколінь, державні мужі докладають всіх зусиль, щоб зберегти мир. Трагізм ситуації у тому, що не існує виглядів взагалі на тривкий мир, коли він залежить від московського диспозиційного центру, що не має ані крихітки доброї волі. У цій ситуації можна тільки продовжувати стан нинішнього псевдомиру, стан провізорії із двоподілом світу на вільний і невільницький, із вічним наставленням сатрапів невільницького світу поширювати свою владу. Стає моторошно, коли пригадується закон історії, що ніяка міжнародна провізорія не може існувати вічно.

Плянування наперед

У теперішньому часі все суспільне життя, зокрема в таких важливих його ділянках, як політика, оборона, господарство, культура і ін., проходить всеціло під знаком плянування на довшу мету. Та не тільки суспільне, але й приватне життя проходить у великій мірі під знаком плянування. Колись в пресі чи в приватних розмовах було повно минулого, люди жили споминами про довершені факти. Тепер у звідомленнях про минулу працю зустрічається повно цифр майбутніх років. Те саме і з поодинокими людьми, які плянують: — гіпотеку за хату сплатити за десять років, рати за авто вирівняти за два роки, отже за п'ять років уже можна буде . . . і т. д. Все під знаком плянування наперед, під знаком передбачування.

Інше діло, що з плянуванням наперед виходить інколи так, як в одній з популярних телевізійних реклям. Виписує чоловік засаду: „плянуймо наперед". Перші літери написав великі, опісля побачив, що не вистачить місця для всіх літер, і почав писати щораз менші, а останню літеру вже мусів виписати під сподом, бо зле плянував і — забракло місця. Трапляється також, що тих плянів буває забагато, і людина чи спільнота не можуть дати собі ради ані з плянами на майбутнє, ані з сучасністю.

Все ж таки в ту загальну систему плянування наперед не дуже включились ми, американські українці, як спільнота. Маємо не тільки враження, але й багато конкретних прикладів, що ми або плянуємо не цілком добре, або плянуємо запізно, або не плянуємо, а імпровізуємо. Тож не диво, що наша праця не дає таких результатів, які могла б давати. Приклади зайво наводити, бо їх багато і кожному вони видні. Ми не є наставлені на плянування наперед, і нас заскакують події, до яких ми імпровізовано достосовуємось, на які імпровізовано реагуємо. Але таке поступування ніколи не може дати значних успіхів. Висновок ясний: нам треба більшої уваги до кожночасного розвитку, дбайливішого плянування на довшу мету і максимальних зусиль, щоб наші пляни здійснювати. Тоді й матимемо більші успіхи.

ПІДСТУПНА АКЦІЯ МОСКОВСЬКОГО ПАТРІЯРХА

Навряд чи хто може заперечити, що Хрущову після упертих і довгих зусиль таки здалося в тій чи іншій мірі накинути Заходові придуману ним облудну коекзистенцію — цей засіб морального розкладу народів, що в дусі нової політики Кремлю' має підготовити опанування світу большевизм. Основна зміна в рань докладає Москва, щоб втягнути в своєрідну коекзистенцію навіть політичні еміграції з країн, окупованих большевизмом. Основна зміна в тактиці берлінського Комітету за „возвращеніє", що в зв'язку з тим навіть змінив назву своєї газетки, і останні зарядження совєтського уряду щодо емігрантів, отих в совєтській термінології „зрадників народу", які в недалекому майбутньому могтимуть відвідувати своїх рідних на батьківщині — яскраві й переконливі для того ілюстрації. Хіба не вишантажуваним співіснуванням з політичними еміграціями є т. зв. „посилкова акція"? Хіба не з „ласки' большевиків висилаємо ми нашим рідним одягові посилки, оплачуючи цю „ласку" дорогою валютою? Чи не совєтській цензурі мусимо довіряти наші листи, тим самим зв'язуючи собі руки в боротьбі з большевизмом? І чи не є виявом уже добровільної коекзистенції відвідини емігрантами совєтського балету чи цирку, що, як ми добре знаємо, висилаються до країн вільного світу, як агітаційні комуністичні бригади, як парашутні десанти в холодній війні, в якій, здається, убитих і поранених немає. І нехай твердять уперті люди, що Захід непохитно стоїть на своїх протикомуністичних позиціях — за останніх два-три роки уявна лінія фронту вже далеко відсунулась від лінії, позначеної прикордонними стовпами.

Психологічний наступ Москви відбувається широким фронтом, на всіх континентах, згідно з усіма вимогами воєнної стратегії. Совєтські вчені, лікарі, танцюристи, циркачі, студенти і журналісти — всі ці неуніформовані вояки холодної війни знають, що їм робити і, очевидно, не зле виконують свої завдання.

У церковній ділянці до цього часу, здавалося б, большевики не проявляли співіснувальних тенденцій. Робота на тій ділянці велася старими методами диверсії, шантажу, підкопу і розкладу, веденими внутрішньою аґентурою. І мабуть багато успіхів ця робота не приносила. Аж оце хвилі коекзистенції ринули також і в тому напрямі.

Пречистим доказом цього є видрукувана 10-го квітня в нюйоркському „Новому Русскому Слові" (без звичайної у таких випадках застороги: „Стороннє оголошення") відозва московського патріярха Алексія. Цим документом, очевидно, і має розпочатися активний співіснувальний наступ створеної большевиками „Православної Церкви", з одного боку, на тих старих емігрантів, американських громадян, які належать до московського Екзархату, а з другого — на всіх тих, які належать до православних московських Церков, що не підлягають юрисдикції московського патріярхату. Видана з нагоди приїзду до Америки митрополита Бориса, відозва патріярха Алексія — дуже тонко уложений документ, розрахований, звичайно, лише для зовнішнього вжитку — для еміграції, російської і малоросійської. Є в ній місця, що їх наївні люди могли б навіть тлумачити, як виразно опозиційні до совєтського режиму вислови; є дуже сантиментальні уступи, розраховані на збудження почуття ностальгії, і є „високопатріотичні" пасуси — щось із писань убитого большевиками на початку революції патріярха Тихона, якого у відозві називається „прісно-пам'ятним" (!). Що більше, про цього замордованого в 1919 році патріярха нинішній большевицький ставленець, який називає себе „первопрестольником святої Руси", пише, що він є „законним переємцем Тихона, вірним в усьому його наслідником".

Отак, пославшись на широковідомого в свій час неуступливого ворога комунізму, як на свого попередника, патріярх Алексій простягає до всіх православних емігрантів „благословлячі руки" і переконує їх, що створена большевиками Церква справді незалежна від комуністичного режиму, єдина канонічно правильна і юридично правомочна наслідниця сумної пам'яті Русской Духовної Місії в Америці. „Нам відомо, — пише патріярх Алексій, — що любителі сіяти неспокій і підозри, керуючись чисто мирськими міркуваннями, заколочували й заколочують вас всякими безглуздими і невірними вигадками та домислами щодо становища і характеру нашого Екзархату, його духовенства і мирян, які живуть в Америці . . ." Але . . . „стійте і тримайтеся традицій дідів і прадідів наших, священні кості яких спочивають у нашій благословенній Землі".

У відозві московського патріярха вартий уваги ще й такий уступ, призначений, очевидно, на те, щоб забезпечити московській експозитурі в Америці місце, рівнорядне з Католицькою Церквою. В цьому уступі читаємо: „Вірні і духовенство Екзархату у своїх відносинах до своїх урядів знаходяться в однаковому церковно - канонічному положенні і в однакових морально - політичних умовинах, як . . . американські католики ЗДА, які визнають римського папу, і як члени інших юрисдикцій, які мають свої центри поза межами Америки . . ."

Як уже згадано, патріярх Алексій, розпочинаючи широку співіснувальну акцію в Америці, має на увазі, очевидно, не лише тих нечисленних осіб, задивлених на московську „благодать". Засяг його далеко ширший. І це розкриває він наявно в останньому уступі своєї відозви. „Не тільки до вас, дорогі чада наші духовні, вірні своїй Матері-Церкві, звертаюсь, — пише він до емігрантів приналежних до московського Екзархату, — але й до всіх наших і ваших братів, що збочили вільно чи невільно з правдивого канонічного шляху . . ."

Ось так уже й на ділянку церковного життя намагаються поширити большевики свою підступну коекзистенцію, що має єдину ціль — здемобілізувати еміграцію, невтралізувати її в боротьбі двох світів, а далі й втягнути хиткі її елементи в русло активної співпраці з безбожницьким совєтським режимом. Це потверджує і зміна тактики берлінського комітету за „возвращеніє", який, замість зваблювати на „родіну", закликає тепер емігрантів, колишніх совєтських громадян, залишаючись на місцях поселення „боронити честь Росії", інакше кажучи, активізуватись як совєтські агенти з американськими пашпортами.

В. С-ко

Роман Смаль-Стоцький

НОВИЙ ОСЯГ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ім. ШЕВЧЕНКА В АМЕРИЦІ

В днях 8 - 9 квітня цього року відбулася, заініційована й спонзорована Осередком Праці НТШ в Шикаґо, дводенна „Мідвестерн Конференс" над совєтськими проблемами у Нортвестерн університеті в Евенстоні, на передмісті Шикаґо. Нортвестерн університет, що зачисляється до чільних американських університетів, визначив із свого рамени, як спонзара, свій „Рашен Департмент", на чолі якого стоїть американець українського роду, проф. Петро Рудий, спеціяліст від московської літератури.

Відкрив конференцію привітом від університету Нортвестерн проф. Петро Рудий, а від імени НТШ привітав конференцію голова Осередку Праці д-р Володимир Соколовський. Перша сесія була присвячена релігійним, соціяльним і ідеологічним справам, під головуванням проф. Г. Небела, Нортвестерн. Виголосили доповіді: відомий византолог проф. Ф. Дворнік, Гарвард, на тему „Взаємовідносини Церкви й держави в Росії, в минулому й сучасному"; проф. А. Рібер, Нортвестерн, що прожив цілий рік у Москві й студіював у Московському університеті, зреферував дуже цікаві враження про життя малярів і музиків під совєтами, а проф. А. Мейєр, Мишиґен стейт, що теж відвідав большевію, промовив на тему „Ревізіонізм і ідеологія в совєтській історіографії".

Увечері університет вшанував учасників конференції бенкетом, на якому українські науковці дістали змогу ближче познайомитися з американськими совєтознавцями і приявними представниками преси.

Друга сесія була присвячена математично - природничим наукам, мовознавству і економічній географії, під головуванням проф. Г. Стамлера, Нортвестерн. Вислухана була доповідь світової слави проф. Е. Рабіновича, Іллиной, на тему „Совєтські математично - природничі науки і міжнародна співпраця". Проф. Рабінович мав нагоду особисто зустрічатися з совєтськими науковцями в Женеві як американський представник. Проф. Р. Смаль - Стоцький, Маркет, у своїй доповіді з'ясував „Совєтські мовознавчі теорії" за останні десятиліття, що всі мають одну ціль — русифікацію не-московських мов і народів; вкінці проф. Р. Тафе, Індіяна, що недавно об'їхав Совєтський Союз, дав незвичайно цінний реферат про проблеми й вигляди економічного розвитку Совєтської Азії.

Третя сесія відбулася під головуванням проф. І. Фізера, Нотр Дейм, і займалась міжнародними та національними справами. На порядку деннім були доповіді проф. С. Кертеса, Нотр Дейм, на тему „Реалітети совєтської дипломатії", проф. В. Маркуся, Нотр Дейм, — „Нові тенденції совєтської національної політики", що знаменито представила, на підставі джерел, постсталінівські напрямні для русифікації не-московських народів, а закінчила конференцію доповідь проф. Н. Спулбера, Індіяна, про „Сучасні західні впливи в методах і техніці совєтського плянування".

Всі доповіді стояли на високому науковому рівні і були незвичайно цікаві своїми інформаціями та інтерпретаціями для науковців і слухачів, зокрема для українських учасників. На жаль, не були визначені „пенелі" для дискусії, і тому дискусія обмежилася запитами. Українськими учасниками були: проф. І. Витанович, проф. І. Фізер, проф. В. Маркусь, д-р В. Нагірний, пані проф. М. Овчаренко, д-р В. Соколовський, проф. П. Турула і д-р Р. Смаль-Стоцький. Вони використали нагоду внести об'єктивне насвітлення совєтських справ не тільки двома доповідями, але теж і запитами до референтів. Поміж Р. Смаль-Стоцьким і проф. Дворніком розвинулася навіть оживлена дискусія, бо визначний американський науковець чеського роду мусів пояснити, чому він вживає терміну „Кіївен Раша" для Київської Руси - України в англійській мові, а совєтський академік Греков у своїх англійських працях вживає терміну „Рюс". Також термін „нешенел майноритіс" для не-московських народів, що його вжив проф. Мейєр, був питанням проф. Смаль-Стоцького й Маркуся — вияснений як непорозуміння американських колеґ.

Яке значення має ця конференція для української науки в Америці?

Поперше, завдяки ініціятиві Осередку Праці НТШ, Наукове Т-во ім. Шевченка пішло на новий шлях спонзорства наукових конференцій і на активну співпрацю з американськими університетами. Це великий успіх, що на цій конференції було заступлених сім чільних університетів, а саме: Нортвестерн, Гарвард, Мишиґен Стейт, Іллиной, Маркет, Індіяна, Норт Дейм.

Подруге: американські науковці були поставлені перед наочний факт існування Наукового Т-ва ім. Шевченка як чільної української наукової установи в Америці, і їх увага була звернена не тільки на існування України в Совєтському Союзі, як міжнародного питання, але й на всю національну проблему — на долю не-московських поневолених націй.

Потретє: панмосковська-совєтська пропаганда зловживає „культурну виміну" для баламучення американських науковців і американської публічної опінії. Наукове Т-во ім. Шевченка займається не пропагандою, а наукою. Факти відкривають американським науковцям очі на ті питання, що їх Москва ховає перед ними, і вони дають нові інтерпретації та аналізи для зрозуміння нового московського імперіялізму.

Дай Боже, щоб і інші Осередки Праці НТШ пішли за прикладом Шикаґо! Може і в інших містах знайдеться поміж нашою інтеліґенцією більше осіб, що цікавляться наукою.

КОЛИ ВСІ БРАТТЯ . . .

Старенькі липи край дзвіниці,
Вязьками квітне кожна гілка,
Простори тонуть в пісні криці,
Миготить кольорами гагілка.

Повітря пахне ніби квіти,
Небо як чаша меду повна,
Коли всі люди ніби діти,
Коли скрізь тиша невимовна.

Коли серця всі як у ритмі,
До всіх аж тягнуться долоні,
Коли всі браття в тій молитві,
Що ллється в річку
з гирла дзвонів.

Коли на банях хрест яриться,
Десь так далеко — сірі будні,
І серце спогадом міниться,
Як ярі ниви на полудні.

Коли Христос по межах ходить,
Влагословіння несли в жменях,
І чорнозем надію родить
Про Всенароднє Воскресення.

Простори тонуть в пісні криці,
Миготить кольорами гагілка,
Старенькі липи край дзвіниці,
Вязьками квітне кожна гілка.

АНАТОЛЬ КУРДИДИК

З НАШИХ БУДНІВ

ПРО ЯГІЛОВУ ДОЧКУ

Дуже це мене втішило та й зворушило, що перші великодні бажання я дістав від оо. Василіян і від Українського Конґресового Комітету. Дорогі отці Василіяни долучили до побажань три копертоґки на колекту, а УККА тільки одну, але більшеньку. Крім коперти був ще й гарний образоґок, репродукція картини мого друга, Михайла Мороза, і великодньо - весняна сторінка українським дітям з різними віршами та „приспіванками". А тому, що Господь Бог не поблагословив мене дітьми, то я собі цю сторінку сам прочитав.

Віршики нігого собі і співанки хороші, але шкода, що пан професор Приходько не добув з якого архіву і не видрукував хоґ дві-три гагілки (гаїлки' ґи ягілки?), і бодай одну таку, яких співали дівґата в нашому селі. Аж дивно, що в нас було так багато гагілок про панщину . . . Але найгастіще виводили на цвинтарі „Гагілку з Підсоснова", що її написала якась деканова. Кожна її строфа перепліталась рефреном:

Тепер нам гагілка мила,
Бо ся панщина скінчила.

Гай, гай! . . Скінґилася одна панщина, аж гульк! — надійшла друга, з іншими панами й економами, які теж гонять людей на лан та беруть даром „куріяйця" і всякі хлібоздаґі. Може народний геній, десь там, у підземеллі, вже творить нові гагілки, про нову, соціялістиґну панщину? . . Покищо маю відомості, що вдома співають ще старих, давніх. Про це писали мені так:

„По відправі в церкві Марія Горбкова збирає на цвинтарі дівґат і вґить їх співати й виводити гаївки. Але то вже не те, що колись бувало . . ."

Марія Горбкова, на мій рахунок, вже десь тепер розміняла на дрібні шостий десятку. (Пишу це набезпеґного, бо цих рядків вона мабуть ніколи не проґитає). То була колись перша дівка на весіллях і перша акторка в нашому аматорському гуртку. Прекрасно трґала Гриця і дуже жалібно співала „Віють вітри, віють буйні, аж дерева гнуться". Хоґ сама латинниґка, в костьолі хрещена, пристала тілом і душею до українців, вписалася в ґлени „Просвіти". Проте, в 1943-му році були в нас такі ґура - патріоти, що хотіли прогнати її з села, мовляв — „та вона полька!" Слава Богу, що знайшлися розумніші люди, які заступились за Марію. І от, дякуюґи цій обставині, є тепер кому збирати під церквою сільську піонерію та вґити її прадавніх наших приспіванок . . .

Богу дяка, що й тут, на еміґрації, є такі Марії, які збирають дівґат у Пласті, в Юному СУМА ґи на курсах українознавства, вґать їх виводити „кривого танцю" і „Жуґка", співати про Ягілоґку - Ягілову доґку. Минулого літа наша невтомна „Д[illegible]ка" присвятила навіть веснянкам та гагілкам окремий, дуже ориґінальний пікнік. Все це гарно - красно, але . . . „то вже не те, що колись бувало" . . .

Ікер

Л. Івченко

ВЕЛИКДЕНЬ 1930 РОКУ

В останні дні Страсного тижня тисяча дев'ятсот тридцятого року поблизу харківського оперового театру час від часу збирались купками якісь жінки. Вони нічим не відрізнялись від загалу, хіба тим, що нікуди не спішили і щось невидиме, але міцне тримало їх поблизу театру і казало їм два-три рази на день навідуватись туди. Не те, щоб вони довго стояли тут, чи були зацікавлені афішами, чи чекали відкриття каси . . .

Ні. Каса була закрита, афіш не було, а дійові особи останньої драми були далеко за ґратами на Холодній горі: процес СВУ закінчився, і суддів замкнули для вирішення справи.

Я була однією з тих жінок, і ці дні Страсного тижня були невимовно важкі для всіх нас. Раніше була якась подоба діяльности. Ми сиділи на процесі, слухали прокурорів — офіційних і громадських, — ловили наших адвокатів і питали їхньої думки про можливі наслідки процесу, читали газети, де друкувались заклики „совєтської громадськости", щоб підсудних було покарано на смерть, і намагались відгадати, скільки правди ховається за всіма цими вигуками та гістеричними вигуками преси і прокурорів. Що грозить нашим чоловікам, братам і рідним, які ще недавно сиділи на сцені цього театру у своїх найкращих костюмах, які ГПУ звеліло нам принести для них?

Тепер же ми були ніби риби, викинуті на берег. Не було куди йти, не було чого шукати й питати. Ми могли тільки приходити під театр, немов на побачення, покрутитись біля нього, в надії довідатись щось нове, — і знову повертатись туди, де нам добрі люди дали притулок на ці дні.

У багатьох із нас були діти. В мене самої двоє дітей лежало вдома хворі на кір, і мама моя мусіла покинути батька, який тільки що видужував від запалення легенів, і приїхати до мене, щоб я могла поїхати до Харкова. Багато з жінок перебували в Харкові весь час процесу, але я не могла собі цього дозволити: я мусіла ходити на працю, висиджувати на зборах, де засуджувалось усіх діячів СВУ, з моїм чоловіком включно, а вечорами друкувати на машинці все, що тільки траплялось, щоб мати гроші на поїздки до Харкова і на життя. Я їздила до Харкова два рази: всередині процесу і тепер на кінець його. Я чула останні слова підсудних, і бачила, яка прірва розділяє тих, кому були видані білети на суд, від тих, кого судили. Особливо вразило мене, коли говорив останнє слово В. Дурдуківський. Він, що все життя присвятив своїм учням, своїм „дітям", як називав їх, і в останньому слові звертався до них. Він говорив кудись у простір, до тих, що може слухали, напружено схилившись над радіоапаратом:

— Дорогі діти, простіть мені . . .

Я сиділа на бічному бальконі, звідки краще можна було бачити підсудних. Побачивши цього сивоволосого, доброго чоловіка, якого ми всі поважали і якого безжальна машина видушила і тепер мала кудись викинути, приниженого і покинутого своїми близькими друзями, я не могла утриматись від сліз. А моя сусідка, якась добродушна жіночка десь з околиць Харкова, пробувала заспокоїти мене:

— Та чого ви плачете, громадянко! Тепер він про дітей своїх згадав, а чому він не думав про родину, коли брався за такі діла? За такими нема чого плакати!

— Та в нього нема дітей. То він говорить про учнів, — пробувала безтямно пояснити я, але тут на нас усі зашикали, та й я сама опам'яталась, що мені небезпечно пояснювати цій жінці, про яку я нічого не знаю.

Звідти, з балькону, я побачила, як А. Ніковський, глянувши вгору на мене, зробив у повітрі вказівним пальцем знак хреста — очевидно, даючи мені тим знати, що він не жде нічого доброго. Мій чоловік, видно, боявся, що я вилізла на надто показне місце, бо разів два глянув угору і потім не дивився, так що я в перерві зійшла з бальконy і сіла в партері, де для нас були вже більш-менш відведені місця в середніх рядах.

Якщо не помиляюся, то тільки в п'ятницю почули ми, що в суботу будуть оголошувати вироки.

В цей день я прийшла до театру рано. Засідання ще не починалось, але підсудні вже всі сиділи на сцені. В залі було ще багато порожніх місць, але атмосфера була така напружена, що мені перехопило горло, і я мусіла вибігти з залі. Випивши валеріянки, яка у всіх майже нас була в торбинках, та трохи заспокоївшись, я сіла на своє місце. Більшість нас, жінок і сестер підсудних, були вже на залі. Потроху місця на лівій стороні сцени, де сиділи судді, прокурори, секретарі — також почали заповнюватись. Та хоч судді всі були заперті разом, але тепер вони не увійшли всі разом, а досить довго чекали, доки нарешті з'явився, очевидно, хтось найважливіший із них, і можна було починати, чи вірніше, кінчати процес СВУ.

Після останніх скажених, лютих промов прокурора, у багатьох з нас створилось враження, що головним підсудним — Єфремову, Павлушкову, Чехівському, а може й Холодному дадуть смертну кару. Тому, коли ми почули вироки „десять років", „вісім років", — ми навіть зразу ніби аж легше зідхнули, настільки

(Закінчення на стор. 3-ій)

СВОБОДА SVOBODA

ПЕРЕДПЛАТА:

На рік	$ 12.00
На пів року	6.25
На три місяці	3.25
В Джерзі Сіті і закордоном:	
На рік	$ 14.00
На пів року	7.50
На три місяці	4.00

SUBSCRIPTION RATES:

One year	$ 12.00
Six months	6.25
Three months	3.25
Jersey City and Foreign Rates:	
One year	$ 14.00
Six months	7.50
Three months	4.00

ВСЯ ВЕЛИКОДНЯ ПИСАНКА НА ДОПОМОГОВІ ЦІЛІ ЗУАДКОМІТЕТУ

ПОЖЕРТВИ ВИСИЛАТИ БЕЗПОСЕРЕДНЬО ДО ЗУАДК У ФИЛАДЕЛФІЇ: UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 5, PA.

Я. М. Береза

ВЕЛИКДЕНЬ УКРАЇНСЬКОГО ПАЛОМНИКА XII СТ. У СВЯТІЙ ЗЕМЛІ

Як прийняли в нас християнство, багато тодішніх нових християн забажало побачити на власні очі ті місця, що їх доторкалася Христова стопа. Вони думали, що молитва на землі, де навчав і творив чуда Спаситель світу, матиме особливе значення.

Та дорога до Святої Землі далека — а в тих часах була дуже небезпечна, повна невигоди. Тимто вибиралися до неї тільки люди сильні й духом і тілом. Вагато доводилося їм поборювати трудів — та зате яка втіха, коли вдалося повернутися в здоров'ї додому! На пам'ятку приносили прочани пальмові галузки з Квітної неділі в Єрусалимі. Відтіля й пішла їх назва — паломники.

Одним із таких паломників був ігумен Данило, родом, мабуть, із Чернігівщини. І в нього зродилося гаряче бажання „помолитися на місцях, куди ступав Христос, Бог наш своїми ногами й показав великі чуда". В товаристві київських та новгородських прочан подався він у далеку дорогу. Це було за князя Святополка II., тоді, коли на єрусалимському престолі засів король Балдуїн.

Ігумен Данило був розумна й тямуща людина. Мабуть, знав він те, що не кожний із його земляків матиме змогу оглядати оту, таку дорогу для нього, як християнина, землю. Тимто описав свою подорож (від Царгороду) та перебування у Святій Землі.

А щоб той опис був якнайдокладніший, не гордував Данило й місцевими оповіданнями-леґендами та апокрифами й запопадливо їх записував.

Перебуваючи у Святій Землі, Данило не забував і про Рідний Край та його володарів: ...„На всіх отих місцях святих не забував я імен українських князів та княгинь, та їх дітей, єпископів, ігуменів та бояр — ніколи про них не забував я"...

В часі відвідин Єрусалиму позаписував він у лаврі св. Сави імена українських князів, щоб їх там поминали. Про те читаємо ось що: „І за те ще похвалю доброго Бога, що дозволив мені бідолашному записати імена українських князів у лаврі св. Сави. І тепер поминають їх імена, „во октенії", з їх жінками та дітьми. А ось і їх імена: Михайло-Святополк, Василь-Володимир, Давид Святославич, Михайло-Олег, Панкратій-Святослав та Гліб-Минський".

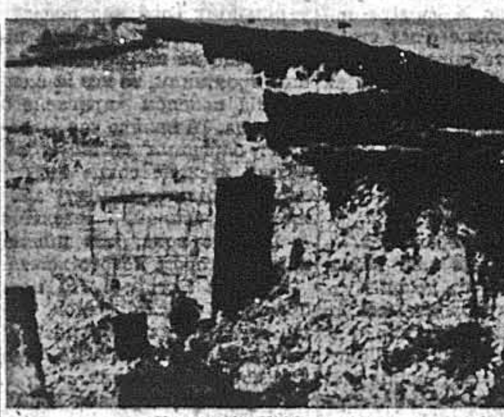
А вже найбільше радів Данило, коли король Балдуїн дозволив йому покласти лямпаду на Христовій могилі від усієї Української Держави.

Послухаймо, що оповідає він про ту подію:

„...В першій годині зполудня у Велику п'ятницю пішов я, бідолаха, до князя Балдуїна й поклонився йому до землі. А він побачив мене, як я кланяюся, прикликав мене до себе й запитав із любов'ю: „Чого ти собі бажаєш, український ігумене?" Пізнав він мене добре й полюбив дуже... Я ж відповів йому: „Князю мій, пане, прошу тебе ради Бога та українських князів, дозволь мені, щоб і я поклав свою лямпаду на могилі святій від усієї Землі Української. А він повелів мені з радістю та любов'ю покласти лямпаду на Господній могилі й післав зі мною чоловіка, свого найліпшого слугу до економа св. Воскресення й до того, що держить ключ від могили. І повеліли мені економ та ключар святого гробу принести свою лямпаду з оливою. А я поклонився їм обом і пішов із великою радістю й купив велику скляну лямпаду, налив ущерть чистою оливою, і приніс до Господньої могили, як уже настав вечір. Назвав я себе, й попросив ключаря, що сам один перебував у гробі (щоб відчинив). А він відімкнув мені святі двері, й повелів скинути черевії, й увів мене одним-одного, босого, у святу Господню могилу з лямпадою, яку ніс я із собою, та повелів покласти на Господньому гробі. І поклав я її своїми грішними руками в ногах, де лежали колись пречистії ноги нашого Господа Ісуса Христа. В головах стояла вже грецька лямпада, на грудях лямпада від св. Сави й від усіх монастирів. Такий уже завівся звичай, що щороку кладуть лямпаду грецьку й св. Сави... Оттоді я поклав лямпаду на святій могилі, поклонився їй та обцілував із любов'ю та сльозами те святе місце, де лежало тіло Господа нашого, Ісуса Христа — вийшов із великою радістю із святої могили і подався до своєї келії"...

На цьому не покінчилася ввічливість короля Балдуїна. У Велику суботу, під час відправи в церкві Господнього гробу, коли посходилися туди представники майже всіх християнських народів, казав він станути Данилові перед самою Господньою могилою, щоб міг усьому докладніше придивлятися. А воно й не диво, бо ж Україна була знана в тих часах усьому культурному світові, й українські князі, як каже наш перший письменник митрополит Іларіон із XI ст., володіли „не в убогій та невідомій землі, а на українській, про яку знали й чули по всіх кінцях землі". Знав про це, напевно, й король Балдуїн.

Багато віків минуло від того часу. Цілі століття Данилів твір був улюбленим читанням наших предків. Діждався він кількох перерібок та ввійшов у склад кількох збірників. А вже для прочан став він своєрідним провідником та підручником, на якому взорувалися пізніші описи св. Землі.

Господній Гріб в сучасному стані

„ПОБОРЮЙТЕ ВОРОГА ВІРОЮ І НАДІЄЮ НА ПОМІЧ І НЕПЕРЕМОЖНУ СИЛУ ХРИСТА ВОСКРЕСЛОГО!"

ІЗ СВЯТОЧНОГО ВЕЛИКОДНЬОГО ПОСЛАННЯ СВЯЩЕННОГО СОБОРУ ЄПИСКОПІВ УКРАЇНСЬКОЇ АВТОКЕФАЛЬНОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ В ЕКЗИЛІ ПЕРЕБУВАЮЧОЇ

„Почавши з Єрусалиму", радісна вістка про Воскресення несеться „аж до країв землі". Там, у Єрусалимській Великій церкві, є печера Господнього Гробу. В тій печері Аримаейській, в якій на три дні поховане було нетлінне Тіло безгрішного Страждальця — Ісуса; у цю найсвятішу ніч Великодню тільки православний Патріярх Єрусалимський вимолює від Господа чудесне світло, від якого-то огню запалює жмут свічок і передає їх крізь віконце з печери гробної до неосвітленого великого Храму Воскресення, що скликає до себе цієї ночі десятки тисяч людей різних віровизнань.

Яка радість невимовна, яке надзвичайне сердечне захоплення огортає всіх тих людей, що під покрівлею християнського Божого Дому зустрічають цієї ночі прославлення чуда Воскресення Христа — Сина Божого!

Радіє з нами вся вселенна! А святий отець Церкви з четвертого ще віку нашої ери — Григорій Нісский — ось що говорить про великодню радість: „Увесь світ сьогодні, як одна родина, зібрався до одного діла. — Люди відложили на бік звичайні справи й звернулись до молитви. — Нема сьогодні подорожуючих суходолом. Не видно й кораблів на морі. — Хлібороб залишив плуга й прибравсь у святочну одежу. — Як зима зникає з появою весни, так зникли галасливі зборища, неспокій та збентеження. Воістину, день цей можна прирівняти до дня майбутнього Воскресення, бо ж як і сьогодні, так і перед „Страшним Судом" воскреснуть мерці, щоб стати перед Господом: це — день радісної Пасхи..."

Вітаючи всіх Вас, наші улюблені, із Великоднім Святом й бажаючи Вам і дітям Вашим духовної радости та Божої ласки від Воскреслого, закликаємо Вас іменем Господа не піддаватися смутку і обмані! Поборюйте неправду кожного ворога всесвітнього вірою й надією на поміч і непереможну силу Христа Воскреслого, бо, як говорить св. Апостол Павло — віруючих у Христа й Його Воскресення дожидають такі небесні блага, яких „ні око не бачило, не чуло того й вухо, і не приходило те до серця людини, що приготовив Бог тим, що люблять Його!" Христос Воскреслий з мертвих, кличе нас у святій Своїй Євангелії: „Будьте відважні, бо Я переміг світ" (Івана 16, 33).

Хай собі цей земний світ, поки-що є поділений; хай собі, поки-що тріюмфіє зло, але воно ще не змогло наложити на розум наш, на серця наші, на волю й на уста наші німої печатки антихристової.

А тому, улюблені діти величної Церкви Христової, яка воює проти віковічного зла на землі, вітаємо Вас зі Святом над святами, — зі Світлим Воскресенням Христовим і, призиваючи на Вас та на родини Ваші вседіюче Боже благословення, разом зі всією Церквою Вселенською — Христовою кличемо: „Воскресення День! Просвітімось люди! Пасха, Господня Пасха, — бо від смерти й до життя, і з землі до неба Христос Бог нас перевів, пісню перемоги співаючих".

* * *

Зима вже пішла на північ! Вже з вирію весняна радість прилетіла на нашу сумом вкриту Україну. І наша Матір-Церква сьогодні співами своїми нас переконує, що мряка зла і смерти — відступили, мов сніги та холод — бо ж нині Воскресення Світлосяйний День, що нам, убогим страдникам - приходням на землі, віщує небесну радість, вічну Весну, вічну Пасху.

† Архиєпископ ІГОР

† Архиєпископ ПАЛЛАДІЙ

ПРАЦЯ ЗУАДКОМІТЕТУ

9-го квітня відбулись чергові наради Екзекутиви Злученого Українського Американськочо Допомогового Комітету, на яких обговорено і вирішено такі справи:

Переселення.

В останніх трьох місяцях прибуло до ЗДА заходами ЗУАДКомітету сім родин (16 осіб) з Німеччини і з Франції. Всі вони користали за посередництвом ЗУАДКомітету з позичок міждержавного комітету І. С. Е. М. і зобов'язані повернути коплачені кошти переїзду до визначеного реченця. В підготові нові переселенчі справи, і в наступних місяцях заповіджений при-їзд новиь аплікантів.

Коляда і Писанка.

Загальне звідомлення про збірку Коляди подано в пресі. Екзекутива ще раз подякувала всім організаціям, головно Відділам УККА і всім братським організаціям, як і окремим збірщикам за переведення збірки Коляди, як теж всім жертводавцям за пожертви. Імена жертводавців будуть подані у фінансовому звідомленні ЗУАДКомітету в пресі. Не всі громадяни мали змогу перевести відповідну збірку Коляди з уваги на те, що в різдвяний час було багато різних збірок по громадах. То ж і самі громади запропонували використати час Великодня для переведення збірки Писанки на харитативні цілі ЗУАДКомітету. Екзекутива підтримала цю пропозицію громад і просить усі організації включится в збірку Писанки на харитативну діяльність ЗУАДКомітету. Збірки Коляди і Писанки — це єдине джерело фондів ЗУАДКомітету на допомогу, тому від висліду цих збірок залежить допомогова діяльність ЗУАДКомітету. Канцелярія ЗУАДКомітету не має змоги звертатися з окремими закликами і тому Екзекутива просить усіх громадян висилати пожертви на Писанку безпосередньо на адресу ЗУАДКомітету.

Допомога.

Збірка Коляди, хоч не принесла сподіваних вислідів, дозволила ЗУАДКомітетові зробити найконечніші виплати на допомогу. Перш за все переслано $558 вдо Наукового Осередку НТШ в Сарселі. Від років ЗУАДКомітет веде постійну систематичну допомогу тому науковому осередкові, який виказує таку корисну працю для української культури, виготовляючи Українську Енциклопедію. ЗУАДКомітет виплачує щомісячну допомогу для 14 наукових працівників у Сарселі по сім долярів місячно. Це невелика допомога, але вона систематична

Допомога Суспільної Служби Комбатантів.

Суспільна Служба Комбатантів призначила на допомогу українським інвалідам в Німеччині $3,100, а на допомогу бувшим військовим у Польщі $300. В допомогову акцію в Німеччині включена допомога вдовам і сиротам.

Лист НТШ в Сарселі.

Сарсельська громада науковців вислала до ЗУАДКомітету такого листа з датою 30 березня 1960 р.:

„Сердечно дякуємо в імені Виділу Наукового Товариства ім. Шевченка в Европі за ласкаве надіслання чергової допомоги (грошовий переказ) на суму $588. для нашого наукового осередку.

Просимо вірити, що без Вашої дотації було б унеможливлене існування наукового осередку, а його ролю в розвиткуе української культури, чи навіть в українському громадському житті щораз то більше визнають і доцінюють. Тим більце доцінюємо намагання Ваші прийти нам з допомогою, не зважаючи на погані висліди збірок в останньому часі „Коляди".

Проф. д-р Володимир Янів, секретар, і проф. д-р Володимир Кубійович, голова".

Події у Франції.

Останні події у Франції, де заарештовано українських емігранті, ставить перед усім українським громадянством у всьому світі важливу проблему правного заступництв укукраїнських еміґрантів в Европі. Таким заступництвом, свого роду українським консулятом був для українців в Европі ЗУАДК — чи радше офіційне представництво ЗУАДКомітету в Европі. ЗУАДК — це офіційна українська переселенча і допомогова установа, визнана урядом і зі зв'язками у світі і тому ЗУАД Комітет може бути правним заступником українських еміґбантіву світі. Та останні фінансові трудноці загрожують ліквідацією й Европейського Представництва ЗУАДКомітету і ці трудноці не дають навіть розгорнути діяльности ЗУАДКомітету у потрібній ширині, і ділянці переселення, і в ділянці допомоги і в ділянці правного заступництва. Треба, що б українська громада у ЗДА зрозуміла, що для втримання цього конечного Етропейського Представництва ЗУАДКомітету потрібно двох речей:

1) Підтримку ЗУАДК збоку українського громадянства, головно збоку найкраще ситуованої частини цього громадянства, яка живе у ЗДА.

2) Фінансування Европейського Представництва ЗУАД Комітету, якого завданням було б не лише вести допомогову і переселенчу працю, але теж бути українським консульством на Европу, офіційним представництвом зорганізованої громади українців у ЗДА. На втримання Европейського Представництва потрібно мінімально $7,000 річно. Ці гроші мусять дати українська громада, якщо вона розуміє потребу такого українського представництва в Европі. Екзекутива ЗУАДКомітету робить усі ощадностеві заходи, щоб лише втримати Европейське Представництво. Але зменшення припливів загрожує його ліквідацією. Екзекутива розуміє, що коли втратимо це наше Представництво в Европі, тоді в майбутньому його не легко буде відзискати. Треба, щонб це зрозуміла вся наша зорганізована громада і відповідно ці заходи Екзекутиви підтримала.

Наради І. С. Е. М. в Неаполі.

І. С. Е. М. — Міждержавний Комітет для Переселення з Европи, з яким від родів співпрацює ЗУАДК, відбуває річне наради в травні цього року в Неаполі, в Італії. Якщо б ЗУАДК розпоряджав відповідними фондами, тоді міг би вислати на ці наради свойого офіційного представника. В нарадах І. С. Е. М. беруть участь представники урядів 29 держав і на цьому форумі представник ЗУАДК міг би сказати слово в обороні українських еміґрантів.

Наради в Білому Домі.

В березні відбулися в Білому Домі у Вашинґтоні Президентські наради в справах молоді. Адв. Пізнак зложив звідомлення з цих нарад й Екзекутива прийняла це звідомлення з признанням.

Канцелярія ЗУАДКомітету.

Фінансовий стан ЗУАДКомітету примусив Екзекутиву зменшити число працівників в канцелярії у Филаделфії до одної особи. Екзекутива розуміє, що це обмеження утруднює працю, і тому просить громадянство влегшити працю канцелярії тим, щоб підтримати її заходи. Головно відноситься це до всіх довжників, яких закликається самочинно висилати рати свого задовження, щоб не примушувати канцелярію висилати упімнень.

З нагоди Великодня Екзекутива передає святочні привітання всім добродіям, всім членам, всім аплікантам ЗУАДКомітету, є всій українській громаді традиційним ХРИСТОС ВОСКРЕС, і просить усіх підтримати ті світлі ідеї, якими керується ЗУАД Комітет в праці в ділянці допомоги і заступництва.

Екзекутива Злученого Українського Американського Допомогового Комітету.

ПИСАНКА НА ЦІЛІ ЗУАДК

Замість святочних побажань з нагоди Великодніх Свят, зложили на Писанку на цілі ЗУАДК-у працівники Головної Канцелярії Українського Народного Союзу та Редакції, Адміністрації і Друкарні „Свободи":

Д. Галичин	$ 10.00	Р. Ференцевич	3.00
Р. Слободян	10.00	О. Домбровська	2.00
Я. Падох	10.00	О. Стецура	2.00
А. Драган	10.00	Я. Левицька	2.00
І. Кедрин	10.00	Н. Залуська	2.00
В. Душник	10.00	М. Міланович	2.00
Д-р Л. Луців	5.00	В. Кушнір	2.00
Я. Кулинич	5.00	В. Прибила	2.00
Д. Слободян	5.00	Н. Головід	2.00
С. Федів	5.00	Д. Кусий	2.00
П. Постолюк	5.00	О. Демченко	2.00
В. Назаревич	5.00	І. Коць	2.00
В. Карий	5.00	А. Лапичак	2.00
У. Дячук	5.00	Д-р О. Волощук	2.00
М. Задорецький	5.00	Д-р І. Козак	2.00
Б. Кравців	3.00	Д-р М. Кобринська	2.00
В. Давиденко	3.00	М. Сташинська	2.00
Д. Кравець	3.00	М. Лисогір	2.00
Л. Лапичак	3.00	К. Маґура	1.00
К. Стецюк	3.00	Т. Лютвинюк	1.00
В. Сохан	3.00	І. Вербяний	1.00
С. Курляк	3.00	С. Соколишин	1.00
Т. Гіль	3.00	В. Соболта	1.00
А. Домарацький	3.00	С. Раси	1.00
Д. Притуляк	3.00	О. Колодій	1.00
		Разом	$ 179.00

ВЕЛИКДЕНЬ 1930 РОКУ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

страшним було перед нами видиво смертної кари. З завмиранням серця чекала я вироку в справі чоловіка. І ось він прозвучав: — „Івченко Михайло Євдокимович — три роки ув'язнення умовно, з негайним звільненням з-під сторожі".

Вже перед тим було два вироки умовних, але я не сподівалась, що і мого чоловіка включать туди. Тому я дивилась на сцену, де вартові підійшли до мого чоловіка і почали виводити його — і не рухалась. Дехто з жінок неподалі від мене плакав, дехто — напружено дивився на сцену, ніби бажаючи востаннє надивитись на своїх рідних. І мені було якось ніяково встати і вийти з цих рядів, відокремитись від тих жінок, з якими ми перейшли разом усі ці важкі місяці аж до цієї Великодньої суботи. Але неймовірне сталося. Чоловіка вивели зі сцени — і мені треба було йти і забирати його. Не дивлячись ні на кого, ніби соромлячись своєї радости, я потихеньку вийшла на коридор і побачила, що перед дверима за сценою вже стоїть М. Ф. Туркало. А її чоловіка випускає до неї такий Петренко, приставлений до ГПУ спеціяльно ради нас, щоб говорити з нами українською мовою, бо більше ніхто в ГПУ нею не говорив, бо, мовляв, „нєкому тут переводіть". За Туркалом було видно обличчя мого чоловіка, а за ним — А. Трезвінського, чудової душі чоловіка і педагога Божою волею, що його невідомо чого і за що знищено цим процесом.

Я забрала чоловіка, якому сказали, що через день, у понеділок, він може одержати в ГПУ всі свої документи. Там були його щоденник з перебування на процесі і кілька веселих карикатур, що їх малював на всіх підсудних Борис Матушевський.

Ми вийшли з театру і мовчки пішли до трамваю, не наважуючись говорити, боячись привернути до себе увагу, лякаючись кожного, хто швидко ішов за нами, ніби він міг схопити знову чоловіка і знову замкнути його.

Коли ми увійшли в хату знайомих, де я спинилась, господиня саме укладала на тарілку малу пасочку і кілька крашанок та сіль, які збиралась нести святити до української православної церкви, яку тоді ще не зовсім розігнали. Чоловік побачив це і став, як укопаний.

— А у нас Великдень, — промовив він повільно, ніби аж тепер усвідомлюючи, що він опинився в світі, де ще святкують Великдень, що він уже вирвався з пекла, де Великодня нема.

Ми пробули в Харкові до понеділка, щоб чоловік забрав усі документи, і повернулися до Києва. Разом з нами, як виявилось, вертався і Трезвінський. Це був педагог, який все своє життя віддав дітям і школі. Він учителював у Першій Українській Школі, де директором до арешту був Дурдуківський. Діти — старші і менші — обожнювали їх. І от тут, на плятформі перед нашим вагоном, я побачила, як людська душа мусить вигинатись, щоб зберегти її тіло для життя в Совєтах.

До Трезвінського підбігли дві старшенькі дівчинки з букетами квітів у руках і радісно вітали його з поверненням. Це був звичайний, невинний порух дитячої душі. Але Трезвінський, видно, боявся, що і цим дівчаткам „пришиють" якусь політику, бо злякано озирався навколо і притишував їх:

— Тихше, дівчатка, тихше...

Так скінчився для мене пам'ятний Великдень 1930 року. Я й досі не можу позбутися враження, що хтось спеціяльно тягнув з вироками, щоб вони припали саме на Великодню ніч. Коли пізніше я висловила свої сумніви чоловікові, він відповідав:

— Дуже можливо, що це в Сталінові прокинувся семінарист і вигадав отакий мелодраматичний кінець.

Процес дошкульно відбився пізніше на нашій родині, не зважаючи на те, що совєтська влада звільнила чоловіка, дала умовний вирок на три роки і за ці три роки нічого не закинула йому.

Фактично він опинився на становищі людини з вовчим білетом, тобто людини, яку ніхто не хотів брати на працю. Він влаштовувався на працю, працював три - чотири місяці, а потім його кликали й питали:

— Чи ви той самий Івченко?..

І коли він відповідав, що „той самий", йому нічого не казали, але через тиждень присилали повідомлення, що його звільняють „за скороченням штатів". Проти скорочення штатів ніхто не міг протестувати — і чоловік знову йшов шукати праці — то в Лісотресті, то в Свинотресті, то в Аптекоуправлінні... завжди з тим самим Дамоклевим мечем над головою. В 1935 році він вирішив шукати долі поза межами України і виїхав на Кавказ, де в 1938 році помер від карбунула на верхній губі. Згорів Івченко за чотири дні — і коли я дістала телеграму від його господаря і приїхала до Орджонікідзе (Владикавказу) — то застала вже тільки його могилу, вкриту вінками від співробітників сільсько - господарського інституту, де він працював.

Я згадую тут про це тому, що дехто з наших так званих літературознавців чомусь уперто твердять, М. Івченко нібито помер на засланні або, що його розстріляли.

Натомість усіх, хто брав участь у процесі СВУ, пізніше справді або заслали або розстріляли. Прокурор Ахматов був ростріляний. Громадський прокурор проф. О. Соколовський був засланий — і тільки не так давно повернувся з заслання і помер у Харкові. Панас Любченко, вислизнувши з рук Каґановіча з засідання ЦК компартії України, встиг ще пригнати додому і застрелити свою жінку й себе, а його старшого сина НКВД шукало з собаками по всьому Голосієву і Китаєву. Всі ці, такі страшні і невмолимі для нас слідчі ГПУ — бруки, правдіни, долинські і голинські — десь розвіялись по таборах після того, як Єжов зрізав під корінь їх начальника Балицького, і напевно засуджені або за правий, або за лівий, або за право - лівий ухил від лінії партії. Кривава сталінська м'ясорубка повільно перемолола їх усіх. Усі вони були „контрреволюціонерами", „ухильниками", „буржуазними націоналістами", хоч в ГПУ, як я згадувала, не було кому й слова сказати українською мовою. Здавалося б, можна було сподіватись, що їх дії мусять бути спростовані, що наслідки процесу СВУ мусять бути змінені, що справи підсудних будуть переглянуті.

Але ні. Сталінська м'ясорубка молола далі, не ради справедливости, а в тупій і бездушній жорстокості, яку може викликати тільки смертельний страх диктатора, свідомого того, як його ненавидить народ і його власні партійні товариші.

Михайло Костів

ВЕЛИКДЕНЬ НА РОГАТИНЩИНІ

Славний був колись Великдень в Україні, радісний і масстатичний, як сама весна, що завжди квітчала його своєю зеленню і додавала снаги до нового життя. Під Великдень все відживало до нової творчости, і людські серця наповнювались новим ритмом, новими сподіваннями. Недаремно наш нарід назвав день Пасхи Великоднем, бо він чи не найкраще символізував його власні мрії й сподівання, зроджені віковічними стражданнями, — мрії про нове життя, осяяне сонцем волі й правди.

Та все ж якимсь особливо радісним був Великдень на Рогатинщині, як особливою була вона й сама впродовж усієї своєї історії. Вже сама назва її досить типова і показує нам, що ця частка нашої батьківщини була „рогата", бо завжди вперто ставила чоло ворогам. Навіть і сам чорт не зумів подолати її, свідком чого була й залишиться Чортова гора, недалеко від міста Рогатина. Історія назви тієї гори дивна й губиться десь у давнині, але леґенда каже нам, що гордий і непохитний Рогатин з довкільними селами не хилив свого чола навіть перед силами пекла. Розлючений люципер наказав своїм чортам піднести високо у повітря одну з гір і скинути її на непокірне місто Рогатин. Та з цього заміру нічого не вийшло, бо шляхетність сердець та єдність духа рогатинців перелякали й самих чортів, і вони скинули гору далеко поза містом, серед чистого поля. Ця подія сталася саме у Великодню ніч, коли разом з гомоном дзвонів високо в небо знеслася могутня пісня „Христос Воскрес".

Відтоді Великдень на Рогатинщині завжди бував світлий і радісний. Чи то місто, чи то село — коли небосхил ще ледве помітно сірів — усі спішили до своїх церков, мов бджоли до вуликів. Дивно виглядали ці похилені й мовчазні постаті немов задивлені у далекий обрій грядучого дня. Та не під тягарем життя хилилися вони, а під тягарем величезних пасок або цебриків з усячиною, як свідками працьовитости й господарности. Вони знали, що йдуть не на зустріч нічній темряві, а на зустріч соняшним дням, може й мережаним де-не-де темними хмарами, та вже таке то життя, що небо голубе й простірне, але стежина вузька й терниста.

Давненько це було, але той чудесний, незрівнянний у своїй композиції образ виразно бачу ще й нині перед собою: дерев'яна церковця, опоясана білесенькими, подекуди різнобарвними обрусами, на яких господині виложили все, що зуміли напекти — великі й округлі паски, плескаті баби, барвисті писанки й ковбаси, які дожидають, коли то панотець поблагословить і покропить їх свяченою водою. Та чи тільки паски й ковбаси були тим, чим пишалися господарі й господині? Чи тільки через них Великдень став величним і радісним днем? Ах, це був гейби тільки символ їх життьових здобутків, яких не принесеш на своїх плечах і не розложиш навколо церковці, бо вони міцно вросли в землю, як тривкі плоди наполегливости й витривалости. Їх знайдеш в кожному селі у вигляді народних домів та читалень „Просвіти", кооператив і молочарень, а високо над Рогатином у вигляді гордости повіту — української гімназії, збудованої руками цілого повіту.

Ось тому на Великдень особливою музикою гомоніли дзвони церков Рогатинщини, ось тому й пісня пасхальна „Христос Воскрес", як тріюмфальний гимн перемоги лилася з повних грудей, засвідчуючи дійсність воскресення.

Навіть слова гагілки „Іде, іде, Зельман" давним-давно втратили первісний зміст, бо були лише спогадом про даремні намагання ворогів нашого народу поховати його у могилу небуття. „Іде, іде" тепер означало „поїхав, поїхав", бо збідніли колишні дуки-дідичі, а їхні помічники-орендарі позникали з сіл, а з ними позникали й коршми, як синоніми нужди й темряви. Великдень уже давно перестав бути „мокрим", облитим горілкою та сльозами, а став „сухим" і радісним, як вияв перемоги світла над темрявою. Статечною і гордою стала Рогатинщина, бо й справді, як не було їй гордіти, коли вона не лише сама стала культурною та свідомою величі своїх творчих сил, але за короткий час влила й у життя нашого народу багато нових творчих сил, давши йому цілий ряд визначних працівників на народній ниві — священиків, кооператорів, учителів, лікарів, правників. — Згадати б тільки такі імена, як о. Ваньо, отець декан Кудрик, о. декан Городиський, о. Прийма, о. Соловій, дир. Галущинський, Дмитро Галичин і багато-багато інших, які золотими буквами записалися в історії культурного розвою Рогатинщини і цілої західньої вітки нашої Батьківщини.

Ось саме тому Великдень на Рогатинщині завжди був особливо радісний, і особливими були всі її мешканці, убогі чи багаті, селяни чи міщани, світські чи духовні. Усі вони виросли з Великодня, усі були дітьми його світла, ним дихали і силою його діяли.

Та чи тільки колись так було? Чи зледащіли горді серця рогатинців, де б вони не були, чи там на батьківщині, чи розсіяні по всіх світах? Чи тягар насильства ворога там і матеріяльних благ у вільному світі не погасив чару Великодня? Мабуть, ні. Він якщо не палахкотить ясним промінням, то все ж жевріє під попелом пригаслого вогнища. Та прийде час — заясніє барвними вогнями, як уранці весняне сонце на синьому небі, огорне нашу землю своїм теплом, і зазеленіє — зацвіте вона, мов пишна квітка у городі нового життя.

Христос Воскрес! По ночі приходить світлий ранок, муки, страждання та позірна смерть завжди увінчані торжеством відродження.

Штуттгарт, березень 1960.

● Ватиканська поліція розгадує загадку смерти Максиміліяна Йосифа Брукнера, німця з Еґеру, тіло якого відкрито в крипті під базилікою святого Петра. Невідомо, чи Брукнер свідомо дав себе зачинити у крипті в минулу суботу вечером після відходу прочан, чи це сталось випадково і чи він помер з браку повітря. Його рану на голові приписують упадкові на кам'яну долівку.

І. Крип'якевич

ІЗ ВЕЛИКОДНІХ ЗВИЧАЇВ В УКРАЇНІ XVIII-го ВІКУ

В давні часи по містах були різноманітні звичаї, що в'язалися із Страсним тижнем та святом Великодня. Деякі з них мали місцевий народний характер, інші попереходили до нас з Заходу, найбільше з Німеччини. У спогадах Софії Лещинської з 1726 р. находимо опис деяких звичаїв із Страстного тижня, ті звичаї зберігали на замку Собеських у Жовкві.

У живний (великий, страстний) четвер із року в рік обмивали ноги дванадцятьом бідним дідусям. Після цього обряду дідів гостили при столі в великій „Золотій" салі. Обід складався з мигдалової юшки та риб, при столі услугувала сама королевичева Собеська. Після обіду кожний дідусь діставав цілий одяг і 33 тинфи (польський гріш) до рук, на пам'ятку Христових літ.

У Велику п'ятницю враниці замок будили зі сну хлопці міста тарахкалками. Пізніше ціле місто обходив похід, що зображував Христові муки. Влаштовувала його молодь із найвизначніших міщанських родів. Попереду один був за Христа — в пурпурі, в терновому вінку на голові, з хрестом на плечах, у дерев'яних кайданах, помальованих на чорно. Вели його хлопці, поперебирані за римських вояків. Далі йшов „Пилат" у довгому одязі та сандалах, засоромлений і заплаканий. За ним — Юда, що ніс у руках мішок, а в ньому тридцять округлих монет, вирізаних зі скла. За трьома головними фігурами поступав народ, що не шкодував кулаків і штовханців „Ісусові". Нараз, немов за чудотворним допустом, злоба юрби поверталася до Юди: його кидали на землю, копали ногами, виривали волосся й нарешті кидали до ріки та плавили, як яку чарівницю.

У замку ця процесія діставала нагороду за свою виставу: до Юдиного мішка вкладає скарбник на місце скляних монет нові блискучі тинфи.

Увечорі гості з замку йшли відвідувати „гроби" по церквах. Королевичева Собєська сідала до золоченої лектики з сидінням із червоного оксамиту; лектику несли чотири гайдуки, прибрані по-угорськи; по боках ішли „лявфри" (побігуни, гінці), одягнені на синьо, а по заду чотири мурини в червоних одягах та в білих завивалах.

У суботу, після лат. всенощного (ресурекції), відбувався веселий обряд працання посту. З замку, під голос музики та співу, виходили юрбою двораки й на великій срібній таці виносили сухого оселедця. Дуже врочисто, серед жартівливих промов та вигуків, вішали зненавиджену рибу на якомусь дереві, що стояло перед замком, на знак, що час її влади закінчився.

ПИСАНКИ, ЯК ЗАСІБ ПРОПАҐАНДИ УКРАЇНСЬКОГО ІМЕНИ

Українська громада, здається, не зовсім цього свідома, яким могутнім засобом пропаганди нашого імени є українське народне мистецтво. На велике зацікавлення ним вказує такий факт:

Минулого року перед Великоднем Український Пласт видав аркуш марок, точніше наліпок, з добрими рисунками українських писанок. Це оригінальне видання наших писанок в повних їх кольорах репрезентує всі області України.

Признаємося, що аж цього року ми мали змогу побачити ті писанки, і вони просто хапали за очі. Може і тому треба приписати, як нам казали, що найбільші світові філателістичні журналу появу тих наших писанок прийняли з правдивим захоплення. Вони крім прихильних описів поміщували ілюстрації цілого аркуша марок - наліпок.

Але не тільки філателія прийняла тепло ці писанки. Ми мали змогу читати переписку замовців тих марок і можемо впевнити читачів, що ці листи — це справжній плебісцит голосування над красою і марок, і українських писанок. Ці листи походять переважно від чужинців, і то так від людей з університетською освітою, які можуть мати свій вироблений естетичний смак і погляд на народнє мистецтво, як і від людей з нижчих кляс, які також захоплені писанками і писанковим мистецтвом.

Найприхильнішу оцінку цього оригінального випуску наших писанок дав наш відомий педагог - виховник і основник нашого Пласту проф. д-р О. Тисовський, який каже, що це видання неначе реєструє цей рід нашого народного мистецтва в картотеці наших культурних здобутків - багацтв, і від тепер ніхто не буде могти анектувати собі наші писанки. Грецький король, якому наш пласт вислав ці марки, сердечно дякував через головну команду „Гелeнон проскопон" (грецьких скавтів) за ці писанки. Начальний скавт південних корейців і референт закордонних зв'язків греків, яких народи на власній шкурі відчули благодаті московського комунізму, бажали українському Пластові такої гарної будучности, якими є українські писанки. І так ми могли б наводити десятки листів, яких автори, а ще більше авторки з найбільшим признанням висловлюються про наші писанки, самі їх пишуть, (чужинці!) або їх збирають. Одна лікарка, німка з Мюнхену, вже довго кореспонденційним способам шукає киянок, полтав'янок, подолянок і т. д., які написали б для її збірки наші писанки, і вкінці найшла марки - писанки. Словом, українці справді можуть бути горді на ці перлини нашого народнього мистецтва і мають чим почванитися перед другими культурними народами.

Як нас інформували, багато чужинців і українців купують ці марки з писанками та цілими аркушами оправляють під скло в рямці і таким чином вони служать їм на прикраси стін їх віталень або бібліотек. Вони заступають їм правдиві писанки. Тут ми не хочемо цим маркам робити рекляму, бо вони себе самі виправдали.

Ми хочемо звернути на них увагу тим, які ще їх не придбали, бо прогавити таку нагоду, це справді шкода.

Будучи хвилево в Торонті, ми довідалися, що ще не великий запас марок „Україна в писанках" можна дістати в „Плаю" (768 Квін, Захід) в Торонті і в деяких книгарнях, в інших містах Канади і ЗДА.

Писанчарка

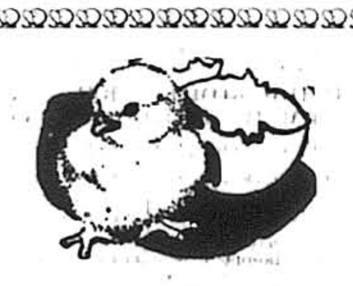
Другий образ Пречистої Діви на Лонґ Айленді плаче

Овшенсайд, Лонґ Айленд, Н. И. — Часописи повідомляють, що в східній частині Довгого Острова під Ню Йорком (Лонґ Айленд) впродовж одного місяця появився вже другий образ Пречистої Діви, який плаче. Два журналісти в присутності грецького православного священика о. Джорджа Пападеаса придивлялися цьому образові, витягали його з рами і ствердили, що сам образ враз із підкладкою є грубий на менше як на осьму частину цаля, і не могли знайти фізичної причини того, що з очей Пречистої виходили сльози, які змочили цілий образ. Під час відвідин журналістами дому родини Петра і Анастазії Куліс 45 чоловіків і жінок чекали перед домом на чергу оглянути цей образ, а 200 осіб вже його бачили і вписалися до окремої книжки. Цей образ привезла з грецького монастиря в Европі 63-річна пані Пагана Парлямус, сестра 40-річної Антонії Куліс. Минулого місяця люди бачили образ Пречистої в Айленд Парку, який плакав і який на зарядження грецького єпископа з Ню Йорку перенесли до Гемстеду на Лонґ Айленді до церкви.

І. Світ

КИТАЙСЬКЕ ХАРЧУВАННЯ

Ні один нарід на світі, крім голляндців, не досяг такого високого вміння обробляти землю, як китайці. Це й не дивно, бо ж Китай є країна селянська і, не зважаючи на комуністичні експерименти, залишиться селянською ще довгі роки.

В Китаї немає єдиної куховарської системи, таких систем є кілька, але в основному всі вони однакові: в усіх переважає городина, риж, пшениця на півночі, гаолян та інші крупи, як пшоно, і різні сорти фасолі; бобова соя має виїмкове значення.

Основою харчування для головної маси населення є свині, (недаром навіть слово „хата", по-китайськи зложене з двох частин, означає дах над безрогою), кури, вівці та качки, з яких „пекінська качка" вважається найліпшою. У багатьох м'ясарнях можна бачити сушені качки у пресованому вигляді, що висять при дверях.

У Китаї майже немає рогатої худоби, бо немає місця для її випасання. Для тяжкої польової роботи вживається в Середньому та Південному Китаї буйвіл, що є обов'язковим атрибутом сільського красвиду. Буйвіл стоїть у воді, а на його спині сидить хлопець, такі образки можна бачити в Китаї повсюди.

Початки селянської культури Китаю сягають третього тисячеліття до Р. Х. На протязі отого довгого часу основний харч китайців не змінився, а тільки вдосконалився і поповнився новими складовими частинами.

Китайці навчилися консервувати харчі (вуджена шинка та бекон) з дуже давніх часів і мають свої секрети у їх виготовлюванні.

Китайці не вживають ані коров'ячого молока, ані масла, замінюючи їх молоком з сої-бобів, для чого боби дуже дрібно крають, і заливають водою так, як у нас роблять молоко з маку для куті. Щоправда, соєве молоко псується вже на другий день і проби його консервації до сьогодні не дали успіху. З цього молока виготовляється також щось ніби сир-туфу, один з головних продуктів щоденного вжитку. Довелося вживати й нам цієї туфи під час війни в Шангаї і на Формозі.

З сої-бобів виробляється також борошно, але головний її продукт — олія. У великій кількості соєву олію експортувалося до другої світової війни у Европу, головно до Англії та Німеччини.

Значна кількість сої-бобів ішла до Японії, де її перероблялося на олію, та ін. продукти, а соєву макуху вживалося на угноєння рижових полів. Ще інший, широко розповсюджений в Азії, продукт з сої-бобів т. зв. „соя-сос", по-японськи шойо, а в пекінській вимові чіянг-ю, вживається як підлива до риби та городини. Виробляється „соя-сос" шляхом довгого квашення, а після того передержування у міцному розчині соли.

У Китаї перед приходом до влади комуністів, найбільшу шану віддавалося вченим, людям знання, другу позицію на соціяльній драбині займали селяни, потім ремісники, а на самім низу стояли „ледачі люди", в тім числі й віськові, „які нищать людей та майно". Китай ніколи не мав аристократії в нашому розумінні цього слова, і це позначилося на всьому його політичному та соціяльному укладі.

У ремісничих і торговельних закладах так само, як і в урядових установах, всі працівники сідали на обід за спільний стіл й їли те, що їм приготовив куховар. Тільки особи на високому становищі дозволяли собі обідати в ліпших ресторанах. Достава обідів і вечер з реставранів у Китаї була дуже поширена, і в такий спосіб приймали там гостей, при чому ресторан доставляв не тільки їжу, але й столи та посуд.

М'ясо та рибу завжди дається на обід або вечерю у вигляді дрібно порізаних кусників, бо китайці при їдженні не вживають ножів, а дерев'яних або костяних паличок. Смажену рибу, як коропа або карася, подають на стіл цілими. З різних приправ особливо популярні бамбусові корінці.

Уже в першій половині минулого століття европейські лікарі знали, що китайська їжа добре збалянсована у своїх складових частинах, у ній є все, що потрібне для удержання тіла в добрім стані; в тому відношенні вона ліпша, аніж у японців, які стосують забагато гострих приправ, а морську рибу вживають навіть у свіжому вигляді, ані варену, ані смажену, що спричинює незрідка шлункові недуги. В середині минулого століття у відділі Британського Азійського Т-ва в Шангаї, один лікар прочитав на цю тему дуже цікаву доповідь, що потім була видрукувана в „Аналах" цього товариства.

На захід від лінії Нанкін-Пейпінг селяни плекають вівці, тримають їх біля своїх хат, в загородах. Завдання дбати про їх корм лягає на дітей, які рвуть траву та бур'яни вздовж меж та при дорогах; після жнив овець підгодовують рижовою соломою. На півночі, зокрема у Монголії й Манджурії вівці випасаються великими отарами. Звідтіля до 1939 року відходили до Англії великі транспорти мороженої баранини.

На півночі Китаю та в Манджурії одним з основних продуктів харчування є гаоляи, певний вид проса, що виростає до 6-7 стіп висоти. Пшеницю плекають головно в північній частині Манджурії, від Харбіна на захід, аж до міста Ціцікар та ріки Ялу. За Хінґанськими горами на захід та на північ від р. Ноні немає пшениці, бо там подекуди зустрічається вже вічна мерзлота, дуже поширена на Амурщині та в Забайкальщині, що сусідують з тою частиною країни.

Китайці хліба не печуть, але роблять з тіста щось як наші пампушки, які варять на парі. Крім того по всьому Китаю широко вживається ромленої з пшеничної муки — локшини. Також популярні на півночі великі вареники, начинювані городиною та свинячим м'ясом.

Обід для гостей влаштовується звичайно у ресторані і триває він дуже довго, бо складається з багатьох — часом до 75-100 страв — серед яких були такі делікатеси, як зупа з певної частини гнізда приморської ластівки, варені або смажені „трепанги" — напівмолюски, різного роду раки, як креветки або шрімси, та ін. А головною атракцією обіду звичайно бували курка або качка і запечена риба з різними сосами.

До останньої війни кожний бідак-прошак на зібрані мідяки міг собі щось купити у мандрівного ресторатора, який переносив свою „кухню" з місця на місце на коромислі. А проте, голодова смерть не була в Китаї рідким явищем, зокрема в певних частинах країни, які періодично терплять від повіней та посухи, що нищать урожаї. Такі стихійні лиха є звичайними подіями на півночі від Ян Цзе-кянгу, річки, що тече з далеких гір у кордонів Тибету через ввесь Центральний Китай до моря. На півдні таких голодових катастроф не бувало, бо там врожаї збирається два, а то й три рази на рік.

Ось так загально представляється китайський спосіб харчування, перед приходом до влади комуністів, які на горах трупів будують тепер у Китаї комунізм.

О. Грищенко відкрив виставку в Кань

Олекса Грищенко з Михайлом Морозом під час виставки в Ню Йорку.

9-го квітня ц. р. відкрилася в Музеї Кань (між Ніццою і Каннами) у Франції ретроспективна виставка малярських творів широковідомого українського мистця Олекси Грищенка. Згаданий музей розмістився у середньовічному замку на самому шпилі гори, на якій побудоване це місто. Сама місцевість відома у всій Франції і поза нею, тут, між іншим, працював довгі роки і помер (1917 р.) один з світочів французького імпресіонізму — Огюст Ренуар.

Грищенкова виставка обіймає 46 творів, починаючи з 1920 р., з царгородських часів мистця. Виставка дає добре поняття про мистецькі мандрівки нашого мистця, на ній є малюнки з Греції, Франції, Португалії, Еспанії, Італії і найновіші — з Ню Йорку, коли наш мистець у листопаді 1958 р. влаштував свою виставку в Українському Інституті Америки. Малюнки цієї виставки у великій мірі зібрані з приватних збірок та музеїв, між іншим з музею модерного мистецтва в Парижі і музею в Страсбурзі. В каталозі зазначено, що ні один твір на виставці не продається.

Виставка відбувається під патронатом п. П'єра-Жана Моатті, префекта Морських Альп, і почесного комітету, в який входять: Марсель Паньйоль, член Французької Академії, Едмон Сіде, директор французьких музеїв, Жан Кассу, шеф-консерватор Державного музею модерного мистецтва в Парижі, Бернар Дорівальь, консерватор того самого музею, Жан Серньє-Руїз, генеральний інспектор провінційних музеїв, Мішель Фльорізон, заступник директора французьких музеїв, Г. Г. Рів'єр, головний консерватор музею народних традицій, Едуар Робіон, президент міста Кань, і членів міської ради Кань, між ними Жан і Кльод Ренуар, сини Огюста Ренуара.

У прегарно виданому каталозі цієї виставки вміщено три кольорові репродукції творів Грищенка і п'ять чорних. У вступній статті і голосах критики зображено творчий шлях мистця від його початків у Кролевці, „в самому серці України", аж до його успішної виставки в Ню Йорку в 1958 боці.

Об'єднання Мистців-Українців в Америці відзначило відкриття цієї виставки привітальною телеграмою. Виставка триватиме до кінця червня, тож українці з Америки, які вибираються до Европи, мають нагоду оглянути її в чудовому оточенні одної з найкращих місцевостей французької Рів'єри.

С. Гординський

ЛІКАР ОСТЕРІГАЄ ПРОТИ „ЧУДОДІЙНИХ" ЛІКІВ

Вашингтон. — Паталог нюйоркського шпиталю „Монт Сайней д-р Ганс Поппер, зізнаючи в сенатській слідчій комісії, остерігав проти деяких нових так званих „чародійних ліків", які спричиняють недуги печінки і жовтяницю в пацієнтів. Назагал перебіг цих недуг є лагідний, але в деяких випадках пацієнти померли. Д-р Поппер назвав ці „ліки — чуда": хлорпромазина або торазина, яку вживається до заспокоювання болів; норетандролон або ніле-вар — чоловічий статевий гормон; хлорпромід або діябенез — діябетичний лік іпреніязід або марсілід — лік проти пригноблення. Д-р Поппер казав, що два відсотки пацієнтів, які заживають плорпромазину — нездужають внаслідок цього на жовтяницю, те саме діється з тими, що заживають норетандролон. Ті, що лікуються марсілідом, нездужають на жовтяницю, і то дуже важко, а численні з них вмирають від недуги печінки.

Д-р Ол. Марітчак

КОНФЕРЕНЦІЯ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ПАРТІЇ В ДІТРОЙТІ

Триденна Конференція Демократичної Партії з Середнього Заходу ЗДА відбулася від 25 до 27-го березня в люксусовім готелі Шератон Кеділяк в Дітройті. На конференцію прибули визначні представники партії із 14 стейтів, між ними численні відомі партійні діячі: спікер Палати Репрезентантів Сем Рейбірн, кандидати на президента ЗДА сенатори Джан Ф. Кеннеді, Гюберт Г. Гомфрі та Стюарт Саймінгтон, сенатор Вейн Л. Морс, Ореґон, губернатор Роберт В. Майнер, Н. Джерзі, голова Крайового Комітету Пол Ботлер, його заступниця п-і К. Лючайм, посадник Ню Йорку Роберт Ф. Вагнер, предсідник Мишиґенського Демократичного Комітету Нейл Стеблер та ін. Господарем Конвенції був губернатор стейту Мишиґен Дж. М. Вільямс.

Національні групи були заступлені численними представниками, бо мала відбутися спеціяльна конференція національних груп в дні 27 березня, в справі рекомендацій до демократичної програми на 1960 рік. В суботу 26-го березня відбувся бенкет в залях готелю Шератон Кеділляк і керівником бенкету був губернатор Дж. М. Вільямс, а головним бесідником кандидат на президента сенатор Дж. Кеннеді.

Конференція національних груп у справі рекомендацій до демократичної програми на 1960 рік відбулася в неділю, 27-го березня при „округлих столах" для кожної національної групи. Українську делеґацію на конвенцію репрезентували: адвокат Іван А. Демер, Стронґвіл, — голова; адвокат Петро Гулік, Йонґставн, Огайо, — секретар, а членами делеґації були. Михайло Ярош, Йонґставн, Огайо; Михайло Канюк, Шікаґо, Ілл.; адвокат Іван Панчук, Бетел Грік, Миш.; д-р Г. Тренд, проф. Вейнського університету в Дітройті; Василь Довгань, — голова Укр. Ам. Федерації стейту Мишиґен та Ол. Марітчак.

Українська делеґація запропонувала цілу низку рекомендацій для доповнення партійної програми на 1960 рік, зокрема в справах іміґрації до ЗДА, закордонної політики, виховання молоді, дипломатичної служби і ін. Пропозиції української делеґації внесли багато нових і належито умотивованих суґестій для доповнення партійної програми. Конвенцію закінчив парадний бенкет під керівництвом губернатора Дж. М. Вільямса, в якому взяли участь всі національні групи. З промовами виступили: губ. Вілліямс, сенатор Гомфрі, промова якого зробила помітне враження на учасників бенкету, які її рясно оплескували, сенатори Кеннеді і Саймінгтон, спікер Палати Репрезентантів Рейборн, посадник Ню Йорку Вагнер, голова Крайового Комітету Д. Ботлер та ін. Після бенкету члени української делеґації перевели розмови з визначними представниками партії і при тій нагоді українську делеґацію утривалено на фотознімках разом із спікером Палати Рейборном і губернатором Вілліямсом. Українська делеґація виповнила вповні своє завдання і стрінулася з признанням збоку аранжерів конвенції. Місцева преса подала точні звіти в конвенції, яка повинна причинитися до доповнення демократичної програми згідно з вимогами сучасного життя.

● **У Парижі** так зріс бандитський рух, що організація власників газолінових стацій видала заклик до своїх членів — зачиняти підприємства, коли смеркається і відчиняти щойно за білого дня. 80% газолінових стацій послухали того заклику, воліючи втратити частину прибутків, як бути предметом постійних бандитських наскоків.

● **В нюйоркському Американському Природничому Музеї** виставлено найбільший діямант, знайдений у ЗДА в Арkенсо, який називається „Оякел Сем", і який важить 12.42 карата. Його знайдено в 1924 році, і в сирому виді він важив 40.23 карата, а під час шліфування від нього отримали кілька малих діямантів.

Віра Ковбаснюк-Шумейко була в Москві

Віра Ковбаснюк-Шумейко

Ню Йорк. — Віра Ковбаснюк-Шумейко, співвласниця, разом з своїм чоловіком Антоном Шумейком, подорожньої аґенції, заснованої її батьком, пок. Степаном Ковбаснюком ще у 1920 році у Ню Йорку, дістала запрошення від Королівсько-голляндської летунської компанії "KLM" взяти участь в першому леті турбомоторового літака тієї лінії „Електра" з Амстердаму в Голляндії до Москви. З квітня ц.р. група запрошених названою летунською компанією представників американських подорожніх аґенцій, які спеціялізуються в комунікаційних та еміґраційних зв'язках між ЗДА і східньоевропейськими країнами, відлетіла з Ню Йорку ракетним літаком і за 7 годин прибула до Амстердаму. Через день пізніше відлетіла „Електра" з Амстердаму до Москви. Подорож тривала всього чотири години, понад Копенгаґу і Балтик. Одну групу з отих подорожніх, 6 осіб, між ними паню Віру Ковбаснюк-Шумейко, приміщено в готелі „Україна", другому, після московського університету, найвищому „хмародері" Москви (30 поверхів). П-ні В. Ковбаснюк-Шумейко перевела неповна 5 днів у Москві. Вона була б рада відвідати Київ, але для закордонних туристів це получене з різними формальностями. — і вона рішила відкласти подорож туди на пізніше, коли на це буде більше часу. Саме під час її перебування в Москві прибула туди прогулянка 60-х американських часописних кореспондентів.

П'ять західніх держав знову узгіднили становище в справі роззброєння

Вашингтон. — Міністри закордонних справ ЗДА, Анґлії, Франції Канади й Італії нараджувалися в минулу середу у Вашингтоні над справами, зв'язаними з проблемою міжнародного роззброєння, що стане одною з тем конференції „на вершинах" в половині травня у Парижі. Західні міністри розглянули хід і висліди міжнародної 10-членної конференції роззброєння, яка ведеться у Женеві від 15 березня ц.р. і на цілій лінії одобрили поставу своїх тамошніх репрезентантів. Названі західні держави є учасниками тієї Женевської конференції. У проголошеному комунікаті вони ще раз підтвердили, що тільки переговори про „збалянсоване, ступневе і ґарантоване" роззброєння можуть довести до тієї остаточної цілі, якою є „безпечний, вільний і мирний світ". Проголошений в минулу середу п'ятьма міністрами закордонних справ у Вашингтоні комунікат пригадує, що резолюція Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй з 20 листопада 1959 року, яка говорила про засоби, що ведуть до загального і повного роззброєння, узалежнювала його від „успішної міжнародної контролі". — Тим часом у Женеві румунський делеґат запропонував, щоб негайно видано декларацію, що ніодна з держав, яка має атомову зброю, не вживе її першою. Американський делеґат Фредрік Ітон заявив, що така „побожна заява" не була б нічим іншим, як тільки обманом супроти слабих держав, виставлених на атаку сильніщого аґресора. Він знову рішуче відкинув большевицькі намагання, щоб проголошувати голословні декларації замість говорити про конкретні заходи для роззброєння в різних окремих ділянках з відповідною контролею.

У Південній Африці церковний розкол на тлі расистської політики уряду

Кейптавн. — Між двома протестантськими Церквами в Південно-африканському Союзі, що охоплюють найбільше число тамошнього населення — Анґліканською і Голляндсько-зреформованою — прийшло до одвертої ворожнечі на тлі расистської політики, що її веде націоналістично-білий уряд Гендріка Верверда. Архиєпископ Анґліканської Церкви Йоост Вляйк зажадав виключення Голляндсько-зреформованої Церкви з Світової Ради Церков, яка охоплює всі протестантські і православні Церкви, якщо Голляндсько-зреформована Церква одверто не засудить расистської політики уряду, суперечної з навчанням Христа. Голляндсько-зреформована Церква з свого боку вкинула Анґліканській Церкві зламання існуючої між ними умови про співпрацю та підривання її поваги безпідставними закидами. Тому, що проголошений в Південній Африці виїмковий стан унеможливлює навіть церковним колам публічне критикування уряду в будь-якій справі, то Анґліканська Церква делеґувала за кордон єпископа Амброза Рівеза, який потайки виїхав, щоб не наразитись на арештування за гостру критику расистської політики уряду. Генеральний секретар Світової Ради Церков з осідком в Женеві заявив, що він негайно вишле до Південної Африки свого репрезентанта.

Зі Спорту

УСК — Грік Амерікенс 1:0.

Тільки одні добуті ворота вказують, що ці змагання були небуденними. Обидві сторони дбайливо приготовилися до цього рішального бою, бо його вислід може формувати долю цього чи другого клюбу на будучі роки. Гру розпочали греки проти легенького вітру. Одначе УСК скоро дійшов до м'яча і почав натискати на грецькі ворота. Сильна грецька оборона не допускає усківців до чистих стрілів. Два небезпечні прориви греків могли б закінчитися повним голем. Але щастя по стороні УСК-у. УСК далі натискав. У 13 хвилині гри Синилик б'є вільного. М'яч прямує на ворота, а підсилений головкою Робертсона, певно сидить у сітці. Гра проходить далі із легкою перевагою УСК-у, але знаменита грецька оборона не дозволяє на вищий вислід. У другій півгрі греки підсилені вітром натискають на ворота УСК-у. В той час Шевчишин, що грає на середущій помочі, дає докази своєї холоднокровної та технічно високої гри. Його чисті та докладні подачі подобаються глядачам. У полі усківці показують високу технічну гру, та прекрасне орудування м'ячем. Одначе противник зумів так „закрити" деяких змагунів (Чижовича), що їм тяжко було дійти до стрілу. Греки, що у своїх рядах начисляють недавніх репрезентантів Греції, кілька разів пробиваються через усківські ряди, та стрілами, що їх не часто можна бачити на міжнародних змаганнях, стараються змінити вислід. Але наш Голуб, що тої неділі мав може найкращий день у своїй досьогочасній кар'єрі, доконує просто неможливих речей. І так, як колись Европа гордилася своїм Заморою, так тепер УСК гордиться своїм Голубом. Не диво, що по змаганнях сотки глядачів тиснулися до нього, щоб висловити йому свій подив за його гру. Кінцеві хвилини гри проходять під знаком переваги УСК-у. Других добутих Чижовичем воріт суддя не признає. Згадка та щира дяка належиться численним прихильникам нашої команди, бо завдяки їхнім пожертвам проводові клюбу удалося виставити таку одинадцятку, якою УСК нині є. Імена таких осіб, як пп. Бачинський Юліян, Куровицький, Мороз Богдан та багато інших, є тісно пов'язані з розвитком нашої команди.

УСК, резерва — Греки, резерва 1:0.

Наша резерва зуміла технічною грою перемогти фізично сильнішого противника. Ворота: Гошко.

УСК, юнаки „А" — Гота, юнаки 5:0.

Програмова виграна наших юнаків, що вже мають мистецтво своєї групи. Ворота: Немежицький 2, Діно, Акоста, Панченко по 1.

УСК, юнаки „Б" — Лотиші, юнаки 0:1.

Неповний склад нашої команди причинився до програної.

Іван Серант

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками 20-ти мільйонового майна організації!

● **В Ню Йорку** найменовано 6-членний дорадчий комітет, який має допомогти віднайти всі документи по покійному президентові Вудро Вилсоні, щоб можна було всі ті документи видати, як заплановано, в 40 томах. Ці документи видає Пристонський університет. Фундації Рокефеллера і Форда склали більші пожертви на це видання, яким опікується окрема фундація ім. Вилсона.

ЗАХІД ОДНОСТАЙНИЙ У СПРАВАХ БЕРЛІНУ І НІМЕЧЧИНИ

Міністри закордонних справ західніх держав під час конференції у Вашінгтоні: ліворуч — французький міністер закордонних справ Моріс Кув де Мурвіль, міністер закордонних справ Західньої Німеччини Гайнріх фон Брендано і праворуч — державний секретар ЗДА — Крістіян А. Гертер.

Вашингтон. — Міністри закордонних справ ЗДА, Англії, Франції і Німеччині дійшли на своїй конференції в минулу середу 13-го квітня у Вашингтоні до повної згоди щодо пляну, який треба предкласти Хрущову на конференції „на вершинах" у Парижі 16 травня в справах Німеччини і Берліну. Вони прийшли до одностайного переконання, що не можна приймати ніякої такої тимчасової розв'язки проблеми Берліну, яка пошкодила б принципові, що з'єдинений Берлін має бути столицею з'єдиненої Німеччини. Щоб осягнути цю остаточну ціль, Захід пропонує ступневе об'єднання спершу обох частин Берліну та згодом цілої Німеччини. За базу об'єднання Захід приймає волю місцевого населення, себто плебісцит під контролею або чотирьох великодержав, або Об'єднаних Націй. Західні міністри приготовані на те, що Хрущов цей проєкт відкине, настоюючи з свого боку на визнання принципу „двох Німеччин" і підписання мирового договору з обома Німеччинами, як також на перетворення західнього Берліну у „вільне місто" з залишенням Східнього Берліну в його теперішній ролі столиці комуністичної Східньої Німеччини. Для Заходу це становище Хрущова цілком не сприйнятливе. Висуваючи діяметрально суперечну пропозицію, західні міністри міркують, що коли Хрущову дійсно залежить на порозумінні, то він мусить поступитись з свого непорушного становища і „вийти назустріч на половину дороги" — коментують американські газети. Західні міністри дійшли до одностайного порозуміння в справах Німеччини і Берліну так швидко і гладко, що вони визнали за зайве відбувати передбачене на четвер друге засідання в цій справі. За коментарями преси — вони виявили очевидне вдоволення, вийшовши з залі нарад. Особливо вдоволений був західньо-німецький міністер закордонних справ Гайнріх фон Брентано, бо згадана західня постанова цілком відповідає західньо-німецькому поглядові, за яким західні міністри на минулорічній Женевській конференції пішли задалеко у своїх поступках большевикам щодо Західнього Берліну, не осягнувши в заміну нічого від них щодо цілої справи Німеччини та ситуації в Східньому Берліні. Якщо Хрущов рішуче вікидатиме західню суґестію та настоюватиме на своїй, тоді Захід запропонує, щоб ці обидва пляни піддати під суд самих німців, перевівши плебісцит. Якщо Хрущов це теж відкине, то він втратить пропаґандивні атути, бо не можна пропаґувати самовизначення для муринів, а відмовляти його німцям — твердять західні коментатори.

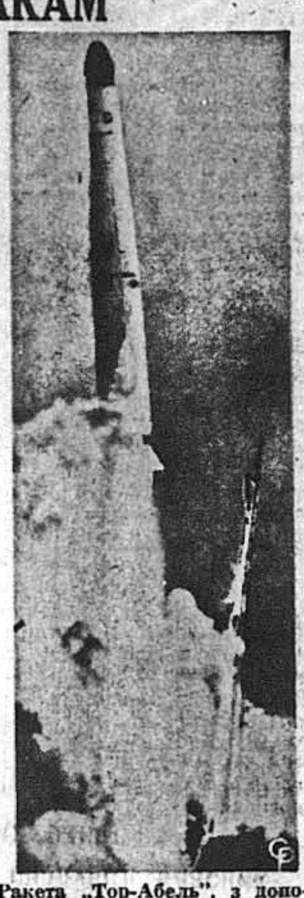
Айзенгавер найменував Дона Парлберґа на координатора програми Харчі для миру

Оґеста, Джорджія. — Президент Айзенгавер 13-го квітня підписав законопроєкт про те, що ЗДА зможуть видати харчів вартости $675.000.000 для закордонних країн в рямках програми Харчі для миру. Ці харчі мають взяти з урядових магазинів, де вони лежать, закуплені від фармерів титулом допомоги рільництву. Одночасно Президент найменував асистента Білого Дому в справах економіки Дона Парлберґа на координатора програми Харчі для миру, бо висилкою американських харчів за кордон займаються різні урядові аґенції. Новий координатор Дон Парлберґ дбатиме про те, щоб була повна співпраця між тими аґенціями, які висилають харчі за кордон, а також має вести акцію, щоб громадянство ЗДА і в чужих державах краще розуміло американську програму Харчі для справи миру.

Ніксон у правиборах в Іллиной дістав 716,707 голосів

Шикаґо. — У правиборах в стейті Іллиной віце-президент Ричард М. Ніксон дістав 716,707 голосів, хоч він не вів жадної виборчої кампанії. Ці правибори були в дійсності „виборами популярности", бо проти Ніксона не було жадного республіканського противника. Коли б до порахованих 716,707 голосів додати ще голоси з долішньої частини стейту, то сума всіх Ніксонових голосів виносила б 760,000, майже стільки, скільки дістав був президент Айзенгавер під час правиборів в тому стейті — 781,710. Але сума Ніксонових голосів є менша від того числа, яке дістав республіканський кандидат на губернатора Вільям Дж. Страттон. Демократичні кандидати на президента не брали офіційної участи в цих правиборах, але виборці самочинно вписували їхні прізвища: Кеннеді дістав 7,926 голосів, Адлей Е. Стівенсон — 642, Гомфрі — 555, Саймінґтон — 515. Коло двох мільйонів виборців брали участь в цих правиборах, число голосів, відданих на республіканських кандидатів (кандидатів на сенатора, губернатора й інших) було на 125,000 меньше в порівнянні з демократичними.

ЗДА ВИПУСТИЛИ В ОРБІТУ ЗЕМЛІ НОВОГО САТЕЛІТА ДЛЯ ДОПОМОГИ КОРАБЛЯМ І ЛІТАКАМ

Ракета „Тор-Абель", з допомогою якої випущено в орбіту Землі сателіта „Трансіт 1-Б".

Вашингтон. — Департамент оборони сповістив, що в середу дня 13 квітня ц. р., о год. 7.03 ранку, випущено з Кейп Канаверал на Флориді в орбіту Землі нового сателіта, сконструйованого спільними зусиллями летунства і фльоти. Завданням цього сателіта, що його названо „Трансіт 1-Б", буде передавання залогам кораблів, підводних човнів і літаків докладних інформацій про місце їх перебування і про погоду в даній області. Важить цей сателіт 265 фунтів і його ширина у прорізі виносить 36 інчів. Виряджений він у спеціяльні інструменти, які дають можливість встановляти прецизно географічну ширину і довжину, як теж і кожночасний стан погоди, і передавати їх морякам і летунам з допомогою окремої радіової системи. Кружлятиме цей сателіт навколо Землі на висоті між 233 до 479 миль і він облітатиме всю Землю на протязі 94 мінут. Конструктори цього сателіта плянували, що він кружлятиме навколо Землі по циркулярній орбіті, але негайно після свого випущення „Трансіт 1-Б" почав своє кружляння по еліптичній орбіті. Час його літання триватиме недовго, щонайменше 16 місяців, але ж діяння його радіових передавачів обмежене тільки до кількох місяців. Все ж таки на протязі своєї активної дії „Трансіт 1-Б" зможе передати дуже багато незвичайно цінних і корисних для навіґації даних й інформацій. Названо новий сателіт „Трансіт 1-Б" після того, як спроба з першим проєктом такого „летючого маяка" не повелася. Передавані новим сателітом сигнали були зловлені вже на протязі першого дня в різних країнах світу, зокрема сигнальними станціями у ЗДА, Новій Фундляндії й Англії. „Трансіт 1-Б" є восьмим діючим американським сателітом, випущеним в орбіту Землі. Совєти не мають в цій орбіті ніодного свого сателіта. Два совєтські сателіти й один американський кружляють навколо Сонця. — Військове командування плянує випустити ще кілька таких сателітів. Кожен корабель чи літак зможе одержати потрібні йому інформації про місце свого перебування і про дану погоду кожних півтори години, вдень і вночі.

Аденауер не виключає західньо-східнього порозуміння коштом Німеччини

Бонн. — Канцлер Західньої Німеччини Конрад Аденауер висловився песимістично про найближчу будучність своєї країни. Він виголосив в минулий вівторок промову в Клюбі німецької преси, в якій — застерігшись, що він не втратив довір'я до своїх західніх союзників — водночас не виключив, що Захід таки може порозумітись із Москвою коштом Німеччини, чи — в кожному разі — з погіршенням нинішнього стану в Західньому Берліні. Як на причину свого песимізму Аденауер вказав на неприхильні для Німеччини міжнародні настрої та на безперервну кампанію збоку Совєтів. Аденауер лякається, що на конференції „на вершинах" в Парижі 16 травня не буде ніодної справи, в якій Захід і Схід могли б порозумітися і що тоді, щоб не закінчувати тієї конференції повною невдачею, прийде саме в справі Західнього Берліну до такого компромісу, який буде гірший від теперішньої ситуації в тому місті. — Тим часом Совєти взагалі відмовились прийняти західньо-німецьку ноту протесту проти систематичного очорнювання Західньої Німеччини й особисто Аденауера совєтськими пропаґандистами включно з самим Хрущовим, а „Ізвєстія" знову помістили велику статтю з повторенням давніх закидів імперіялізму, мілітаризму, фашизму й реваншизму під адресою німців.

Англія зрікається продукції власних керованих ракет

Лондон. — Англійський міністер оборони Герольд Воткінсон заявив в минулу середу в палаті громад, що уряд рішив відмовитись від своєї первісної постанови щодо удосконалення і продукції сконструованої англійськими техніками далекосяжної керованої ракети „Blue Streak" з засягом 2.800 миль (4.200 клм). Названий міністер додав, що приготовані для цієї ракети коштом коло 65 мільйонів анг. фунтів ($182,000.000) викидні бази будуть використані для вистрілювання англійських штучних сателітів. Хоч міністер Воткінсон старався поменшувати значення тієї постанови уряду, арґументуючи, що еквівалентом ракет "Blue Streak" стануть отримані від Америки ракети „Поляріс" та суперсонічні англійські бомбардувальники, здібні перевозити атомові бомби, проте його заява викликала дуже голосний відґук в англійському парляменті і в пресі. Загально вважають, що найбільшою причиною відмови Англії від власної ракетної програми є грошовий момент. Воткінсон ствердив, що виконання тієї програми вимагало б $1,400.000.000 до $1,680.000.000. Американські ракети „Поляріс", що їх можна буде викидувати також із рухомих баз, з кораблів чи підводних човнів, будуть в масовій продукції за несповна рік. Соціялістична опозиція закинула відразу англійському урядові, що він цілком узалежнює Англію від американської зброї.

В АМЕРИЦІ

● **12-го квітня** на могилі президента Ф. Д. Рузвелта в Гайд Парку, Н. Й., відбулася коротка церемонія для відзначення 15-річчя з дня смерти цього президента. Пані Ф. Д. Рузвелт склала вінок на могилу, яка стоїть в городі родинної посілости. Склав вінок і найближчий приятель колишнього президента бувший губернатор Аверел Гарриман.

● **З Ню Йорку** відлетіла група акторів, яка має грати в СССР „Май ферст леді" від 18-го квітня до 12-го червня. Перша вистава буде в Москві в понеділок 18 квітня, де 67 артистів затримається до 5-го травня; в Ленінграді будуть вистави від 9—24 травня, а в Києві від 30-го травня до 12-го червня.

Телевізійна станція WCBS передасть показ українських писанок

Ню Йорк. — В найближчу суботу, 16-го квітня, телевізійна станція WCBS передасть на руслі ч. 2 показ писання українських писанок. Показ відбудеться в рямках програми Била Лїонарда п. з. „Оком по Ню Йорку" о год. 1:30 по полудні. На цій програмі, що відбудеться старанням відомої нашої нюйоркської фірми „Арка", студентка Сіті Коледжу Зоя Салик переведе лекцію писання писанок. Для збільшення можливостей подібних наших програм у майбутньому, було б побажане, щоб якнайбільше глядачів та свідків тієї програми писали на адресу згаданої телевізійної станції з подякою за програму. Це тим більше, що ця станція відпустила час і місце для показу українських писанок цілком безкоштовно.

У СВІТІ

● **Совєтська преса** принесла в 15-ті роковини смерти президента Френкліна Делляно Рузвелта, що припали в минулий вівторок, пропам'ятні статті з прославлюванням того американського державного мужа. В комунікаті ТАСС-а кажеться, що Ф. Д. Рузвелт відзначався „почуттям реалізму", — коли насправді трагедією його і вільного світу було його нерозуміння совєтської дійсности і цілей СССР, внаслідок чого Америка мала мілітарну перемогу, але політичну програ.

● **Совєтські фахівці** від статистики й знавці далекосхідніх відносин вираховують, що в комуністичному Китаї населення зростає в куди більшому відсотку, як в ЗДА і в СССР. З отих міркувань вичувається острах большевиків, що Москва може внедовзі мати більше турбот від свого китайського союзника, як користи.